

EVHANGELI YA MARKA

XIYENGE 1

Published with permission of
International Publications Services
www.ipsimb.com

“Gospel of Mark - Part 1”

Shangaan of Mozambique

This is part of the Bible Way Correspondence School Course.

This course is designed for those who have had no previous training in Bible Study. Yet it is presented in such a way that those who have studied the Bible for many years will find help in these lessons. The purpose of these studies is to present God's plan of salvation, to train in Bible knowledge and to promote Christian growth.

Other titles are:- Basic Bible Teaching.
God's Wonderful Plan and
Who is Jesus?

Translated, printed and published by:
Mozambique School of the Bible.
P O Box 37497, Faerie Glen,
Pretoria, 0043.
South Africa.
E-mail:- hstead@lantic.net

This book is the property of and is hereby used with the permission of:

International Publications Services

P.O.Box 1759, Edenvale, 1610
Rep. South Africa
www.ipsimb.com

©Copyright, 2002, International Publications Services

All Rights Reserved

500 copies – May 2003
(Pub. 79, Mat. 43)

O EVANGELHO SEGUNDO MARCOS - PARTE 1

Tsonga / Shangaan

Este livro faz parte de DESCOBERTAS BIBLICAS -
Cursos por Correspondência.

Este curso por correspondência é destinado especialmente a todos aqueles que nunca foram instruídos no estudo da Bíblia. Todavia, é de tal maneira apresentado que, os que estudaram a Bíblia durante anos, encontrarão auxílio nestas lições.

A finalidade destes estudos é apresentar o plano da salvação de Deus, instruir no conhecimento da Bíblia e promover no crente o crescimento Cristão. Todos são bem-vindos a tomar parte neste curso.

Outros títulos são :-

Ensinamentos Básicos da Bíblia.

O Plano Maravilhos de Deus

Quem é Jesus.

Tradução, Impressão e Publicação pelo:

Escola Moçambicana da Bíblia

Este livro é o propriedade de e é usada com a autorização de:

International Publications Services

P.O.Box 1759, Edenvale, 1610

Rep. South Africa

www.ipsimb.com

©Copyright, 2002, International Publications Services

Todos os Direitos são Reservadas

LESWI NGA ENDZENI KA BUKU LEYI

DYONDZO

PAPILA

XITSUNDZUXO XA RISIMA NI THLAVUKANYISO.	6
1. RITO RO RHANGA EKA EVHANGELI YA MARKA	7
2. KULULAMISERIWA KA NTIRHO WA YESU.	11
3. KU SUNGURIWA KA NTIRHO WA YESU.....	15
4. NTIRHO WA YESU A WU HAMBANILE	20
5. ENKARHI WA KU TIVIWA KA YENA HI VANHU.....	24
6. SWIFANISO NI TIHLAMUSELO TA SWONA.....	28
7. MATIMBA YA YESU TANI HI N’WANA WA XIKWEMBU	32
8. KRISTE A NGA AMUKERIWI HI VARIKWAVO: NTIRHO WA YENA WU YA EMAHLWENI	36
9. NTIRHO WA YESU EHENHLA KA NTUMBULUKO	40
10. MHANGU YA VUKHONGELI BYA KU ENDLIWA HI VANHU ..	44
11. TA MAN’WANA MAHLORI	48
12. NHLAMUSELO YA NTIRHO WA YESU	52
WA RHAMBIWA EKU YAMUKELANI KA YESU KRISTE.....	57

Xitsundzuxo xa risima ni thlavukanyiso.

BIBLE WAY CORRESPONDENCE SCHOOL i xikolo lexi endleriweke vanga kumangiki enkarhi wa kuya exikolweni xa Bibebe. Nakuve tidyondzo takona ti lulamisiwile hi ndlela leyi yaku hambi lava dyondzeke Bibebe hi malembe- vata pfuneka hi tidyondzo leti.

A kongometo wa tidyondzo leti i kukombisa kungu ra Xikwenbu raku ponisa vanhu, kunyika wutivi ehenhla ka Bibebe ni kuendla leswaku mupfumeli akula eka wukriste bya yena.

Bibebe yi fanela kuva kusuhi na wena loko uri karhi u landza tidyondzo leti. U fanela kuhlaya khwatsi ndzimana leyi longoloxiwaka kun'we ni dyondzo leyi u yi landzaka. Kungaku loko u tshuka u kuma marito eBibeleni kumbe edyondzweni, lawa u nga matwisisiki, swinga saseka kuva u ti lavela dicionario lerinene.

Loko u ri karhi u dyondza Bibebe swina risima kutsundzuka leswi yi vulaka swona. Hikokwalaho tinyiketele kuhlayisa hi nhloko tindzimana ta Bibebe leti u lerisiwaka kuti hlaya. Tindzimana leto u ta ti kuma ti tsariwile eku sunguleni ka dyondzo yin'wana ni yin'wana ya xibukwana lexi.

KUCHICHA KA ENDEREÇO. Kungaku loko u tshuka u chicha ndhawu ya lomu u tshamaka kona, ha kukombela leswaku u tivisa Director wa Bible Way.

Ta Hlayo Ya Mudyondzi. Mudyondzi mun'wana loyi anga eka BIBLE WAY CORRESPONDENCE SCHOOL, a nyikiwa hlayo ya yena. Hlayo leyo yi ni risima hikuva xaxameto ya Mintirho ya wudyondzi bya wena yita longoloxiwa ehansi ka hlayo ya wena. Loko u tsalela Direvtor wa Xikolo xa Bibebe Way U fanela kutsala vito ra wena ni hlayo ya wena ya wudyondzi, ni endereco.

LEYI HI YONA HLAYO YA WENA

.....

(Kuhava mun'wana l'a nga ni hlayo ya kufana ni ya wena.)

Dyondzo 1

RITO RO RHANGA EKA EVHANGELI YA MARKA

Marka 1:1-8

Ndzimana ya ku yi hlayisa hi nhloko:

Kambe timhaka leti ti tsaleriwile n'wana, mi ta ka mi pfumela leswaku Yesu i N'wana wa Xikwembu, ni leswaku, hi mhaka ya ku pfumela, mi va ni vutomi evitweni ra yena. Yohane 20:31.

RITO RO RHANGA.

Tidyondzo ta Evhangeli ya Marka tiavanyisiwile hi tibuku timbirhi leti ti nga ni tidyondzo ta khume na timbiri eka yin'wana ni yin'wana ya tona. Xienge xa ku sungula lexi nga ni tidyondzo ta khume na timbirhi xi vulavula hi swiahluko swa thlanu na swinharhu swa buku ya Marka. Kasi buku ya vumbirhi yi tamele swiahluko swa thlanu na swinharhu swa ku gamesa. Akuva u ta kota ku londzovota khwatsi tidyondzo leti, u fanela:

1. Buku ya wena yi fanela kuva kusuhi na wena, kutani u pfula eka dyondzo leyi u navelaka ku yi dyondza.
2. Pfula Bibe leyi ya wena eka Evhangeli ya Marka eka tindzimana leti nga eka dyondzo ya wena.
3. Khongela leswaku Moya lowo Kwetsima wu ku rhangela loko u ta va karhi u hlaya tidyondzo leti.

Kutani u lulamile kuva u ta sungula. **SUNGULA** hi ku hlaya ndzimana ya Bibe leyi. Hi swona swi nga ni lisima. Kutani hi ku ya mahlweni u ta dyondza etindzimana nakambe loko u ta va karhi u dyondza edyondzo. Hi ku endla loko u ta twisisa leswi dyondzisiwaka eka dyondzo yin'wana ni yin'wana.

Lisima bya Evhangeli ya Marka

Hi fanela ku twisisa ta ntirho wa Hosi Yesu lowu a wu endleke emisaveni akuva hi ta kota ku twisisa ta VuKriste masiku lawa. Evhangeli ya ku koma leyi tsariweke hi Marka ya hi nyika mukhandlo wa ku tiva matimu yakona hi ku olova. Marka a kombisa timhaka ta ntirho Yesu ntsena. A nga vuli nchumu hi ta ku ntswariwa ka yena. Tani hi leswi Evhangeli ya Marka yi nga yona ya ku sungula ku tsariwa, timhaka ta ku ntswariwa ka Yesu kumbe xana kutani a ti tiviwa ngopfu hi vanhu kutani a vona na swi nga

ha ri na ntikelo kuva a nga ha tama a tsala mayelana ni ta ku ntswariwa loko.

XIVANGELO XA KUVA MARKA A TSALA BUKU LEYI. Marka 1:1.

A hi nga languteni marito ya Evhangeli ya Marka. Eka xiahluco 1, ndzimana ya 1, Marka a ri a tsala “masungulo ya Evhangeli ya Yesu Kriste N’wana Xikwembu” a lava ku vula yini loko a ku “Evhangeli”? Erito ra ku evhangeli hileswaku “mahungu lamanene”. Lawa i mahungu lamanene: Xikwembu xi rhumile N’wana wa xona, Yesu Kriste emisaveni. Bibe le yi hi byela leswaku Yesu a a nga ri munhu ntsena. Hlaya Vakolosa 2:9 na Yohane 1:14. Bibe le yi dyondzisa leswaku Yesu a ve Xikwembu lexi hanyeke emirini wa munhu. Esaya, muprofeta wa Testamente ya Khale, a bvumbile ta ku ta ka Yesu. Leswi swi tsaleriwe hina eka Esaya 7:14. Eka Matewu 1:21, hi kuma leswaku xiprofeto lexi xi tatisekile loko Yesu a ta va a ntswariwile. Hi kuendla loko kunene Yesu a a ri Xikwembu lexi ambaleke nyama, xi tikombisa evanhwini hinkwavo.

YOHANE MUKHUVURI. Marka 1:2-8.

Entirho wa Yohane Mukhuvuri wu hlamuseriwa eka Marka 1:2-8. Ku ta ka Yohane Mukhuvuri na kona ku tatisile xin’wana xiprofeto lexinge rito ri ta huwelela emananga na ri vula ku ta ka N’wana wa Xikwembu. Hlaya Esaya 40:3 na Malakia 3:1 u ta vona swiprofeto leswi. Yohane a a ri ni ntirho lowukulu , “ku lulamisela ndlela” ya Yesu. Yohane a yi lulamisile hi mukhuva wihi ndlela? Marka wa hi byela leswaku a xumayerile rito leri nga timhaka timbirhi ta ntiyiso: (1) ku laveva ku hundzuka ni ku rivaleriwa swidyoho, ni leswaku (2) Yesu wa ta sweswi.

NHLAMUSELO YA KU HUNDZUKA. Marka 1:4.

Ndzimana ya 4 yi ri Yohane a xumayerile hi ta ku khuvuriwa ka ku hundzuka kuva munhu a rivaleriwa swidyoho. Kuhundzuka ku yelana ni leswi landzelaka:

1. Xa ku sungula munhu a fanela ku titwa leswaku a ni xidyoho evuton’wini bya yena. Loko i nga ri kuva munhu la vabyaka a ti twa yena hayexe leswaku wa vabya, a nga ka anga laveteli ku pfuniwa evuvabyini bya yena kutani a ta tshama evuvabyini kumbe kuva vuvabyi byi n’wi kulela. Hi ku endla loko, kutani hi fanela ku vona leswaku ku ni xidyoho evuton’wini ra hina ni leswaku hi fanela ku

endla xa nchumu emhakeni leyi. Hlaya Varhoma 3:10 ni Varhoma 3:23.

2. Hi ku landzela mudyohi a fanela ku pfumela xidyoho xa yena. Leswi swi vula kuva loko hi ta ve hi vonile xidyoho xa hina, kutani hi fabela ku pfumela leswaku kunene hi hina hi xi endleke. A swi sasekanga kuva hi ringeta ku lumbeta un'wana, hambi a ri Diyavulos munene, hikwalaho ka xidyoho xa hina. Hi fanela ku pfumela eka Xikwembu leswaku hi na ni nandzu ni leswaku ha ringaniwa hi ku avanyisiwa.
3. Hi ku landzela leswo, ku fanela kuva kona ku tisola, ku tisola hakunene hinkwalaho ka swidyoho swa hina. Ku khunguvanyeka ntsena hikuva swidyoho swi hi vekile emhangwini a swi ringani. Hi vanela ku vaviseka hikuva hi dyohele Xikwembu. Hlaya Pisalema ya 51:4.
4. Hi vugamo, hi fanela kuva ni ku xuva ku baleka swidyoho swa hina ni ku swi tshika hi va hi landzela Xikwembu. Ku nga ku loko hi tisola ntsena hikuva hi khomiwile eku dyoheni, hi ta fana ni kamba leri ri nga tisoliki hikuva ri yivile, kambe ri tisola hikuva ri khomiwile kutani hi ta hakerisiwa hikwalaho ka nandzu wa hina. Loko munhu a nga hundzukanga hakunene a ta thlelela kambe na kambe eswidyohweni swa yena.

KU TIVULA SWIDYOHU MUNHU NA A NGA SI KHUVURIWA. Marka 1:5-6

Eka ndzimana ya 5, hi dyondza leswaku lava va nga ha khuvuriwa hi Yohane va tivurile swidyoho swa vona. Ntsena lava va pfumelelaneke ni Xikwembu leswaku vona i vadyohi ni kuva va tivula swidyoho swa vona valulamile ku mukela nkhuvo. Hlaya Varhoma 3:3-4. Paulo a ri ku khuvuriwa swi kombisa ku fa ni ku lahliwa ka munhu wa ntumbuluko. Ku hume ematini swi kombisa leswaku kutani minhu wa hanya eka Kriste. Xikombiso lexi xi fanela ku endliwa hi munhu la ntswariweke ra vumbirhi eka Kriste hi ku pfumela. Ku entelela ka xikombiso lexi hi loko munhu a petiwa ehansi ka mati. Munhu un'wana ni un'wana la hundzukaka eswidyohweni swa yena kutani a pfumela eka Kriste ni ku va a rhandza ku landzela Kriste endleleni leyintshwa ya mahanyela a fanela ku khuvuriwa.

YOHANE A BVUMBA TA KU TA KA. YESU. Marka 1:7-8.

Eka tindzimana ta 5 ni 6 hi kuma timhaka ta ku enta mayelana ni wanuna loyi wa vito ra Yohane. Eku xumayela ka yena mayelana ni ku hundzuka

ku kumile seketelo hikuva vanhu va swi twisisile leswaku nxumayelo ya yena yi huma ka Xikwembu. Marka a ri vanhu “hinkwavo” va Yudea ni hinkwavo va Yerusalema va humile ku ya n’wi yingisa kutani va khuvuriwa hi yena. Yohane a hanyile vutomi bya ku titshika ni bya ku ti nyiketela. Leswo a nga swi endlelanga ku tsakisa vanhu. A a hitekela hungu ra yena ku tlula laha a nga ha tshama kona. Endhawu leyi a nga ha tshama kona yi kombisa ku huma ka yena evukhongeleni bya nguva leyo bya Yerusalema, a nga wona ntsindza wa vatsari ni vaFarise swa ku dya swa yena a swi kombisa kuva yena a tiyimiserile ka Xikwembu ntsena, kutani switsundzuxile vanhu hi ta Eliya la tshameke emananga. Ehungu ra yena a ri yelana ni Mukwetsimi wa Ximkwembu la ta ka ku nga ri khale. Yohane a tinyiketile evutomi bya yena hinkwabyo eku “lulamisela ndlela” ya Yesu. Eka ndzimana ya 7, Yohane a vula Yesu aku “loyi a ndzi tlulaka hi matimba” kutani eka ndzimana ya 8 a vula Yesu leswaku a ta tisa Moya lowo Kwetsima wa Xikwembu. Hi leswi Yohane a kombisisike swona matshamela ya Yesu, N’wana wa Xikwembu, leswaku a ta va xi swona. Eka dyondzo leyi landzelaka hi ta vona hilaha Marka a ta ka hi kombisa hakona Yesu.

KULAVEKA U HLAYA KHWATSI TINDZIMANA LETI

Marka 1:1-8

Yohane 20:31

Vakolosa 2:9

Yohane 1:14

Esaya 7:14

Matewu 1:21

Esaya 40:3

Malakiya 3:1

Varhoma 3:10

Varhoma 3:23

Pisalema ya 51:4

Varhoma 6:3-4

Dyondzo 2

KULULAMISERIWA KA NTIRHO WA YESU.

Marka 1:9-20

Ndzimana ya ku yi Hlayisa hi Nhloko:

Minkarhi yi hetisekile, Mfumo wa Xikwembu wu le kusuhi; hundzukani, mi pfumela Evhangeli. Marka 1:15.

RITO RO RHANGA.

Eka dyondzo leyi hi ta dyondza hi timhaka timbiri ta risima. Loko hi ta twisisa timhaka leti hi va hi twisisile ntirho hinkwawo wa Yesu.

1. **Ku khuvuriwa ka yena.** A khuvuriwile hinkwalaho ka yini Yesu?
Ku khuvuriwa ka yena ku ni hlamuselo muni?
2. **Ku ringiwa ka yena.** Xana a yi ri miringo kunene? Hi wihi nhlamuselo wa ku ringiwa ka Yesu?

KU KHUVURIWA KA YESU. Marka 1:9-11

Hi dyondzile katsongo mayelana ni ntirho wa Yohane Mukhuvuri. Kutani Marka a sungula timhaka ta Yesu. Entirho wa Yesu wu sungula hi siku leri Yesu a humeleleke harona kusuhi ni nambo wa Yordani kuya khuvuriwa hi Yohane. Ekusunguleni Yohane a arile. A te Yesu a a fanela ku khuvula yena. Hlaya nakambe eka Matewu 3:13-17 u ta kuma maendlela ya ku khuvuriwa hi Yesu. Hakanyingi ku ni xivutiso lexinge, “Hikwalaho ka yini Yesu a khuvuriwile nakuve a a nga ri na xidyoho xa ku tivula xona?” ku khuvuriwa ka Yesu ku ni hlamuselo leyi tiyeke ... eka yena Yesu hayexe, eka Yohane, ni ka hinkwavo lava pfumeleke ku khuvuriwa kusukela hi siku leri. Nhlamuselo ya ku khuvuriwa ka Yesu yi nga kombisiwa hi tindlela leti landzelaka:

1. Yesu a kombisile ku tiya ka ntirho wa Yohane Mukhuvuri.

Ku khuvuriwa ka Yesu hi Yohane ku kombisile ku tiya ka ntirho wa Yohane. Yohane aa huwelerile eka vanhu lava te ke eka yena ku ta n’wi yingisa leswaku va fanela ku hundzuka ni ku khuvuriwa. Naswona khuvulo ave xiyenge xa risima xa ntirho wa yena ku ko anga thiyiwi “Yohane Muxumayeri” kumbe “Yohane Muprofeta,” kambe va n’wi thya “Yohane Mukhuvuri”. Vunyingi bya vanhu a a byi ta ku, “Ha twisisa timhaka ta

kuva hi hundzuka, kambe hikwalaho ka yini hi fanelaka ku khuvuriwa?” Hi ku ta ka yena eka Yohane eku voneni ka vanhu hinkwavo, Yesu a a kombisa leswaku, “Pfumelani eka rito ra Yohane, mina ndza pfumela ku khuvuriwa.” Hi ku endla loko Yesu a tiyisile khuvulo wa Yohane kutani a tisanisa ni vanhu lava a a tela ku ta va ponisa. Eka Matewu loko ku hlaluseriwa hi ta ku khuvuriwa ka Yesu, Yesu a te, “Ndzi pfumelele sweswi, hikuva swa fanela leswaku hi hetisisa leswo lulama hinkwaswo hi ndlela leyi.” (Matewu 3:15). Vona rito leringe “hi fanela.” Hi kuendla loko Yesu a a ti fanisa ni vanhu hinkwavo emisaveni lava nga ha navela ku khuvuriwa hi ndlela leyi.

2. Yesu a Tiyisile leswaku eKhuvulo i Ntirho wa vaKriste.

Naswona hi ku khuvuriwa ka yena, Yesu a kombisile leswaku ekhuvulo i ntirho wa vaKriste. Khuvulo a wu nga ri nchumu lowuntshwa, kambe Yohane a wu nyikile nhlamuselo leyintshwa. Loko munhu wa matiko (hileswaku munhu la nga ri ki muyuda) a tinyikela ku endla xirho xa vukhongeli bya xiyuda eminkarhini leyo, a a fanela kuendla swilo swinharhu. Xa ku sungula a a fanela ku sokiwa. Kutani a endleriwa gandzelo ra mhamba etempeleni. Hi vugamu, a a khuvuriwa a nga ku kombisa ku basisiwa ka yena ni masungulo ya vuxaka lebyintshwa. Hambiswiritano Yohane a swi vonile leswaku eku ntswariwa endlwini ya vuyuda ntsena a swi nga ringani. A sungurile ku vitanela varikwavo leswaku va ta eku hanyeni hi ku pfumela, na va pfuxeta xitshembiso xa vona ni Xikwembu etimbilwini ta vona. Evugan’wini bya ntirho wa yena wa laha misaveni Yesu a lerisile eka vadyondzisiwa va yena va minkahi hinkwayo a ku: “Hikokwalaho, yanani eka vamatiko hinkwavo, mi va endla vadyondzisiwa va mina, mi va khuvula hi vito ra Tatana, ni N’wana, ni ra Moya lowo Kwetsima.” (Matewu 28:19)

3. Yesu a Tihlavuterile eVanhwini.

naswona, Yesu, eku khuvuriweni kwake a hlavuterile leswaku kunene yena a tiyimiserile ku sungula ntirho wake emahlweni ka vanhu. Hi malembe ya makumi manharhu a a titshamerile eNazareta. Kutani eku voneni ka vanhu a kombisa ku tinyiketa ka yena entirhweni wa ku tirhela vanhu.

4. Xikwembu xi Kombisile ku tiyisa ka xona.

Hi vona ku tiyisa ka Tatana wa le Tilweni ehenhleni ka Yesu loko a ri karhi a khuvuriwa. Marka a hi byela leswaku rito ri twakarile na ri huma etilweni, ri ku “U N’wananga la rhandzekaka, loyi ndzi n’wi tsakelaka.” (v.

11). Marito lawa ma hi tsundzuxa swiprofeto swa Testamente ya Khale mayelana ni ku ta ka Mesiya. Marito lawa ya ku “U N’wananga” ma kumeka eka Tipisalema ma le ndzeni ka loko ku thandlekiwa eharhi ya vuMesiya (Pisalema ya 2:7) erito le ri nge “loyi ndzi n’wi tsakelaka” ri vulavula hi “Nandza wa Hosi” eka vuprofeta bya Esaya 42:1.

EKU RINGIWA KA YESU. Marka 1:12-13.

Sweswi hi vona hi ta ku ringiwa ka Yesu. Yesu a ringiwile hikwalaho ka yini? A ringiwile hikuva Satani ni matimba ya yena hinkwawo ya ku biha a a lava kuntshwandlase Mukwetsimi loyi wa Xikwembu la nga ha tile ku ta ponisa vadyohi. Satani a a tiva leswaku loko a swi ta va swi koteka kuva Yesu loyi a yisiwa eku dyoheni hikwalaho ka miringo, kuta ka Yesu a a nga ta swikota ku ponesha vanhu. Ntsena a ku laveka Muponisi la nga ri ki na xidyoho kuva a endliwa mhamba ya ku riha swidyoho swa vanhu. loko a i ri kuva Satani a hlurile Yesu a ku nga ha ti va ni ku ponisiwa ka hina. Hlaya ta ku hlula loku hlamarisaka ka Yesu eka Matewu 4:1-11.

EXUMAYELO YA YESU. Marka 1:14-15

Etindzimana ta 14 na 15 ta xiahluko lexi xa Marka tikombisa ntirho wa xumayelo ya Yesu. Mahungu ya yena, ma fana ni ya ka Yohane mukhuvuri. Kambe Yesu yena a vulavula hi ku fika ka Mfumo lowu Yohane a nga sungula a vulavula ha wona. Exumayelo ya Yesu hi yona xigava xa risima entirhweni hinkwawo wa yena. Yesu a nga pfumelanga leswaku kuva kona swin’wana swolo leswi hinganyetaka xumayelo ya yena. Hi kuma leswaku hambu vuhorisi bya mavabyi lebyi a byi endleke a byi yelana ni ku horisiwa ka vuvabyi bya moya (vona Marka 2:5). Hi ku ya emahlweni Yesu a byerile lava a nga ha va horisa eka vuvabyi leswaku va nga byeli munhu hi ta ku hanyisiwa ka vona hi yena. A a endla leswo ekuva a kota ku ya emahlweni ni ku xumayela ni ku dyondzisa ku nga ri ntsena ku famba a lavetela ku hanyisa timbabyi. Emirhi wu ni lisima, kambe hika ra munhu hi leri nga ni lisima ku tlurisa.

KU HLAWURIWA KA VADYONDZISIWA. Marka 1:16-20.

A hi hinkwavo va dyondzisiwa va khumi na vambirhi lava longoloxiweke laha hi Marka. Vona leswaku Yesu a va vitanile kuva va va ta va swin’we na yena kutani a va nyika ntirho kwalaho. A rhandzile ku va dyondzisa ni ku va hlomisa hi ndlela y kuva loko a ta va a file vona va ta ya emahlweni ni ntirho wa yena. A a va ta va vona masungulo ya kereke leyi a yi

yimiseke. Entirho lowu Yesu a va nyikeke wona aa wu ri wa “vuringeli bya vanhu.” hileswaku, a a va fanela kuva “vadyondzisiwa” va yena ekuva va ta kota ku tisa van’wana eku tiveni ka Muponisi. Minkarhini ya le ndzhaku a a va phasa tinhlampfi. Kutani laha valanganile ni ku vuyisa vanhu eka Yesu Kriste.

KULAVEKA U HLAYA KHWATSI TINDZIMANA LETI

Marka 1:9-20

Matewu 3:13-17

Esaya 42:1

Matewu 28:19

Matewu 4:1-11

Pisalema ya 2:7

Marka 2:5

Dyondzo 3

KU SUNGURIWA KA NTIRHO WA YESU

Marka 1:21 – 2:12

Ndzimana ya ku yi hlayisa hi hloko:

Sweswi mi ta tiva leswaku N'wana wa Munhu ú ni matimba la misaveni ku rivalela vanhu swidyoho. Marka 2:10.

RITO RO RHANGA

Eka tindzimana leti hi dyondza hi ta ntirho wa Hosi exifundzeni xa Galileya. Hi lomu Yesu a veke ni nkarhi wa yena wa ku leha., hikokwalaho swi sasekile kuva hi vonisisa timhaka leti endlekeke leti hi nyikiwaka laha. Evunyingi bya vadyondzisiwa va Yesu a a va huma emugangeni lowu wa Palestina. Eku avanyisiweni ka yena Yesu wansati un'wana exivandzeni xa muprista lonkulu (Matewu 26:69-75) a tivile Petro hikwalaho ka mavulavulela ya yena ya vaGalileya. Exifundza xa Galeliya a xi kumeka en'walungu ka Palestina, emupela dyambu ka nambu wa Jordan. Emitirho ya vahanyi va muganga lowo a yi landziwa emathlelweni ya lwandle ra ku saseka swinene ra Galileya lomu ku nga ha akiwile swidoropana swi nga ri swi ngani na swi rhendzela lwandle lero. Mavito man'wana ya swidoropana swoleswo ma hi komba lisima bya lwandle leri mayelan ni vutomi bya vanhu vakona. Hi xikombiso exidoropana xa “Betsaida” a nga leswaku “indlo ya tinhlampfi”. A ve eka lwandle leri Yesu a kumeke Petro, Andre Yakobe na Yohane na va phasa tinhlampfi. Kutani a hi nga voneni swinene eka ntirho lowu Yesu a wu endleke emugangeni lowu.

Hikwalaho ka yini Yesu a sungurile ntirho wa yena eGaleliya? A nga va leswaku vanhu va Galeliya a va ri va vukhongeli swinene, kambe na va nga fumiwi hi vurhangeli bya ta politiki ku fana ni vahanyi va Yerusalema na Yudeya. Naswona mitirho ya ta mitengo a a yi landziwa ngopfu eGaleliya. Hi ku endla loko hungu ra Yesu a a ri ta andlalaka hi xihatla kuya fika Egyta, Arabia, Siria, ni le ka tin'wana tindhawu. Nakambe, le Galeliya hi lomu Yesu a kuleleke kona. A a fanela ku nyika vaGaleliya leswi vanhu va le Yudeya a va nga si ki tilulamisela ku swi amukela.

YESU NA A NGHENA ESINAGOGENI. Marka 1:21-28.

Rinwana ka swidoropana a a ri Capernaume. Laha, hi siku ra Savata, Yesu a ngenile esinagogeni kutani a sungula ku dyondzisa. Laha Marka a nga hi hlamuseli leswi Yesu a dyondziseke swona lomu sinagogeni kambe hi byeriwa hi laha a dyondziseke hakona. Switekele ku tikomba erivaleni evanhwini leswaku munhu loyi a a hambanile ni van'wana. Eku hambana loko ku nga ha ri kona exikarhi ka yena ni vaTsari ni vaFarisi ku tekele ku tikomba hi loko a hanyisile munhu loyi a nga ha ri ni moya wa thyaka. Moya wa thyaka wu vonile matimba ya Xikwembu eka Yesu kutani wu switiva leswaku a wu ri kusuhi ni ku herisiwa hi yena. Moya wa thyaka wu sungula ku huwelela leswaku Yesu i Munhu lowo Hlawuleka wa Xikwembu. Hambani leswi moya lowo wa thyaka wu nga ha vulavula ntiyiso mayelana na yena, Yesu a nga wu pfumelelanga kuva wu vula vumboni lebyo. Hileswaku a wu huma eka ndhawu ya swa munyama. Kutani Yesu a vulavurile hi ku rhula ni kuva a hlongola moya wa thyaka eka munhu loyo. Kutani vanhu va sungula ku hlamala, ku nga ntsena hikwalaho ka marito ya Yesu, kambe ni hikwalaho ka swiendlo swa yena. A kombisile hi ku hetiseka matimba ya ku dyondzisa ka yena hi ku kombisa matimba ekuhanyiseni loku.

KU HANYISIWA KA MUKON'WANA WA PETRO.

Marka 1:29-31.

Matimba ya Yesu eku xumayeleni ni le ku hanyiseni ka timbanyi ma endlile leswaku ndhuma ya yena yi twakala emugangeni hinkwawo wa Galeliya. Loko a ngenile endlwini ka mudyondzisiwa wa yena, Petro, Yesu a vonile leswaku mukon'wana wa Petro a a vabya. Vadyondzisiwa va yena a va dyondza hi xihanhla leswaku va fanela ku vuyisa swikarhato swa vona hinkwaswo emahlweni ka Yesu. Yesu hi xihanhla a hanyisile loyi wa ku vabya loyi a sunguleke ku va tirhela kwalaho. Masingita lawa ma endlwile endyangwini wo karhi. Yesu a a nga yimeli kuva ku ri ntalu wa vanhu. Ku hanyisa ka yena a ku nga ri ka ku komba vanhu ntsena. A swi ri leswaku ku voniwa rirhandzu ra yena ni matimba ya vuN'wana wa Xikwembu. Vona leswaku kute loko wansati loyi a hanyisiwile a sukile a tekela ku va tirhela. Un'wana ni un'wana wa hina la amukeleke Kriste tani hi Muponisi ni Hosi ya yena a hanyisiwile eka vuvabyi bya le mbilwini. Ku hanyisiwa loko ku ta hi loko hi amukela ku rivaleriwa ka swidyoho swa hina, leswi swi hi yisaka eku feni loko swi nga rivaleriwanga. Na hina, hi

fanela ku pfuka hi tihela Hosi Yesu Kriste namunhla. A hi faneli ku vutisa hi ku, “Xana kereke yi ta ndzi endlela yini?” Kambe hi fanela ku vutisa hi ku, “Ndzi fanela ku n’wi endlela yini Kriste ekerekeni ya mina?”

MITSHUNGU YI SUNGULA KU HLENGELETANA.

Marka 1:32-34.

Swilo leswi Yesu a endleke eCapernaume a swi nga fihleki. Hikokwalaho loko dyambu ri perile indlo ya Petro a yi rhendzeriwile hi mitshungu ya vanhu na va lavetela ku khwimbiwa hi voko ra Yesu leri hanyisaka. Va yimerile ku ko byi va vusiku hikuva nawu a wu nga va pfumeleri ku famaba exikarhi ka muti na va tlakurile mindzhwalo hi siku ra Savata. Hlaya Yeremiya 17:24 u ta twa mhaka leyi. Emikarhini yoleyo a va nga ri na tiwachi ta ku vona ha tona tihora, kutani a va pfumelelanile hi ta nkarhi lowu fanelaka ku gama ha wona siku ra Savata. Siku ra Savata a ri gama loko dyambu ri pela loko ku voneka tinyeleti tinharhu. Hi ku endla loko vanhu va yimerile ku ko va vona tinyeleti leto tinharhu kutani va tlakula timbabyi ta vona va ti tisa eka Yesu. A va hanyisile. Hi vonile makhambi manharu laha Yesu a hanyiseke lava va vabyaka: esinagogeni, endlwini ka Simoni Petro, ni le mitsenzeleni. Kwihi na kwihi laha ku nga ni swikarhato Yesu a a lulamile ku tirhisa matimba ya yena a a nga hlawuli ndhawu kumbe munhu; hi mikarhi hinkwayo a a pfuna lava xanisekaka. Vanhu lavotala, va tile ku ta ta hanyisiwa leswi endleke leswaku Yesu a suka a ya emugangeni wun’wana wa galeliya leswaku a ya mahlweni ni ntirho wa yena wa ku vula rito.

YESU LOKO A HUMA KU YA DYONDZISA. Marka 1:35-45.

Na a sukela le Capernaume Yesu a fambile eGaleliya hinkwako na a vula rito emasinagogogeni ni ku hanyisa lava va vabyaka. Entirho un’wana lowu endlekeke wa ku hanyisa vuvabyi lowu Marka a wu tsundzukaka swinene ekusunguleni ka xiahluco lexi. A ve ku hanyisiwa ka munhu la nga ni vuvabyi bya nhlokonho. Ku ni swilo swimbirhi swa lisima leswi vonekaka eku hanyisiweni ka muvabyi loyi. Xa ku sungula, ku voneka rirhandzu ra Yesu eka munhu loyi wa ku nxukumetiwa. Vanhu hinkwavo va ku vabya hi nhlokonho emikarhini leyo a va sindzisiwa ku ya tshama kule ni maxaka ya vona ehandle ka muti. Hi mikarhi yin’wana a va tilulamisa va tshama hi mitlawanyana kutani va ya tshama etimhakweni. Kambe a kombisile rirhandzu eka munhu loyi a nga rhandzikiki kutani a n’wi khwimba ni ku n’wi hanyisa. Yesu a khwimbile munhu loyi a nga faneriki kuva a

khwimbiwa ni ku rhandza munhu la nga faneriki ku rhandziwa. Ku n'wi khwimba ka yena koloko ku huluxile ni ku n'wi nyika ku rhula munhu loyo. Xa vumbirhi xi nga ni lisima hileswaku evuvabyi lebyi bya ku chavisa bya nhlokonho byi kotiwile hi Yesu ntsena. Vanhu va mikarhini yoleyo a va ehleketa leswaku nhlokonho i vuvabyi lebyi taka hi loko munhu a rhukaniwile hi Xikwembu. I Xikwembu ntsena lexi nga ha swikota ku susa ndzhukano lowo kutani xi hanyisa munhu. Yesu a kombisile kwalaho leswaku a ni matimba ya Xikwembu evumunhwini bya yena laha misaveni. Naswona nhlokonho a yi yelana ni vudyoho swinwe ni mitirho leyobiha evuton'wini bya loyi a vabyaka hi yona. Hi ku endla loko Yesu a kombisile matimba ya yena ehenhleni matshamela hinkwawo ya vudyoho. Wa swi kota ku hanyisa miri, kambe swa lisima ngopfu, hi leswaku wa swi kota nakambe, ku hanyisa vuvabyi bya vudyoho emimoyeni ya vanhu.

MUNE WA VANGHANU. Marka 2:1-12.

Sweswi a hi nga voneni leswi humeleleke eka tindzimana ta ku sungula ta 12 eka xiahluko xa 2 xa Marka. Laha hi ta vona mitlawwa mimbirhi ni vanhu vambirhi lava va hi kokaka miehleketo.

1. **VASIVELERI.** Vanhu lavo tala va tile endlini ku ta ta yingisa Yesu. Vahlengetanile enyangweni, kutani swi nga ha koteki kuva lava va vabyaka va tisiwa eka Yesu. Vanhu lava a va nga ri na mhaka ni swivilelo swa van'wana; a vo lava ku twa ntsena ni ku xurisa ku navela ka vona. Na hina, hi nga va vasiveleri, loko hi tithya vakriste, kambe na hi nga hanyi hi laha vakriste va fanelaka ku hanya hakona. Hi ta va na hi yimile endleleni, hi ri karhi hi sivelela van'wana kuva va nga ti eka Yesu kuva va ta ponisiwa. Yakobo 1:22 wa hi byela leswaku hi nga vi vatwi ntsena va Rito na hi nga swi koti kuendla xa nchumu ha rona.
2. **LOYI WOKE MATIMBA.** Munhu loyi wo khwanyala swirho a nga nga ri na matimba yo tipfuna hanchumu. Bibele yi hi byela leswaku vanhu hunkwavo va dyohile hikokwalaho a va na matimba yo tipfuna ha nchumu. (Vona Varhoma 3:23). Hi ku endla loko vanhu hinkwavo va fana ni munhu loyi wa xilima. A va hundzukanga eswidyohweni swa vona, kumbe ku ya eka Yesu leswaku a ta va ponisa ni ku va basisa. A va pfuni nchumu va fana ni xisiwana lexi xa ku khwanyala swirho.

3. **VAPFUNISELI.** Mune wa vavanuna lava tiseke munghanu wa vona eka Yesu a va ri ni ku tshemba ka leswaku Yesu wa swikota ku n'wi hanyisa. Vona eka ndzimana ya 5 leswaku Yesu a vonile ku pfumela ka vona. A va pfumelelanga kuva swikarhato swi va sivelela ku tisa munghanu wa vona eka Yesu. Xana wena wa pfumela leswaku Yesu a nga swikota ku ponisa van'wana vanhu evudyohweni bya vona? Hi ku endla loko na wena u fanela ku tisa van'wana eka yena.
4. **YESU, MUHANYISI.** Yesu hi yena ntsena la nga ni matimba ya ku rivalela swidyoho ni ku hanyisa mirhi. Vona leswaku Yesu a tekele ku vonas leswi nga ha vileriseka eka munhu loyi wa ku vabya, a a fanela ku rivaleriwa swidyoho swa yena. A kombisile matimba ya yena ya ku rivalela ni ku hanyisa mirhi wa munhu loyi. Loko wena u nga si pfumelela Yesu kuva a rivalela swidyoho swa wena, swi endle sweswi.

KULAVEKA U HLAYA KHWATSI TINDZIMANA LETI

Marka 1:21 – 2:12

Matewu 26:69-75

Yakobo 1:22

Yeremiya 17:24

Varhoma 3:23

Dyondzo 4

NTIRHO WA YESU A WU HAMBANILE

Marka 2:13- 3:6

Ndzimana ya ku yi hlayisa hinhloko:

Kutani a ku ka vona, “Savata ri endleriwe munhu, a hi munhu la nga endleriwa Savata.” Marka 2:27.

RITO RO RHANGA.

Leyi i dyondzo ya lisima swinene leyi yelanaka ni ku tiva ta ntirho wa Yesu. Vanhu lavo tala a va voni ku hambana loku nga kona eka ntirho wa Yesu lowu a wu endleke. Yesu a nga telanga ku ta herisa nawu wa Xikwembu. A tile ku ta ta tatisa enkongometo wa nawu lowo. Hi fanela ku twisisa mhaka leyi. Yesu a arile ku siveleriwa hi milawu ni mikhuva ya ku endliwa hi vanhu. Leswotala swa kona swa milawu leyi a swi lwa ni nawu lowo hetiseka wa Xikwembu. Yesu wa hi dyondzisa leswaku swa lisima i kuva hi va ni vuxaka lebyinene ni Xikwembu etimbilwini ta hina. A hi faneli ku pfumelela mikhuva ya vanhu kuva yi ri yona leyi rhangelaka milawu ya Xikwembu. Tsundzuka, Bibele hi yona matimba ya hina etimhakeni ta ku pfumela. Matimba ya hina a ma kumiwi evanhwini, kumbe enhlanganwini wokarhi. Hi ku hlaya kwatsi Bibele ya hina ha swi kota ku tiva leswi Xikwembu xi swi lavaka ni ku twisisa tidyondzo ta xona.

MATIMBA YA YESU A MA HAMBANILE. Marka 2:13-22.

Ntirho wa Yesu a wu hambanile. Vanhu va yi vonile mhaka leyi hi xihatla. Va ku matimba ya yena ma huma eka yena ntsena ku hambana ni ya vatsali ni vaFarisi. (Hlaya Matewu 7:29) tani hileswi Yesu a nga ha ri Xikwembu enyameni leswi swi vula leswaku matimba ya yena a ma huma eka Xikwembu. Vatsali ni vaFarisi a va dyondza eka swa mikhuva ni tihlamuselo ta Testamente ya Khale hi laha vafundisi va vona va khale va nga va dyondzisa hakona. Vanhu va vonile Yesu na a hanyisa timbanyi, mabofu ma nyikiwa ku vona, a hlongola mademona, ni ku rivalela vadyohi. Hakunene LOYI a a hambanile ni van'wana vanhu. Kutani, hikwalaho ka matirhela ya Yesu ni marito ya yena vanhu va vonile hakona leswaku entirho wa yena wu ta va lowo hambana ni van'wana.

Evurhangeli bya vatsali ni vaFarisi byi n'wi hlamukerile Yesu emasinagogeni kutani va n'wi humesa ehandle. Entirho wa yena kutani a wu ri wa ku xumaela eka lava va n'wi teleke kwale. Naswona a dyondzisile vadyondzisiwa va yena hi ndlela leyinene. A hi nga voneni eka leswi humeleleke leswi kombisaka ku hambana ku nga kona exikarhi ka ntirho wa Yesu ni wa vatsali ni vaFarisi.

1. Yesu a Vitana Matewu ekuva Mudyondzisiwa wa yena.

Marka 2:13-14.

Vatsali ni vaFarisi ni vanhu va rikwavo a va n'wi venga Matewu. (Matewu loyi vito ra yena rin'wana i Levhi). A a ri muluvisi, entirho wa yena a wu ri wa ku hlengisela mali ku yi nyikela eka nala wa vona a nga yena a nga ve karhi a fuma tiko ra vaYuda. Varhoma a va nyikela miganga yokarhi eka vanhu vokarhi kuva va hlengisa mali leyi tlulaka ya nawu wa kona kasi va ta tikumela bindzu kona. Vanhu lavo a va nyikiwa fanelo ya ku koxa tinemba leto hi ndlela ya kuva na vona va ta saleriwa hi xanchumu. Van'wana valuvisi a va ri ni madyo. A va teka mali leyi tlulaka fanelo ya vona. Valuvisi a va nga rhandziwi hi Varhoma eku hlengiseni loko ka vona, naswona a va vengiwa hi vaYuda hikwalaho ka bindzu leri ra vona. Hambileswo Yesu a vonile leswaku Matewu a fanela kuva mudyondzisiwa wa yena. Buku ya hina ya kusungula ya Testamente leyiNtshwa yi tsariwile hi mudyondzisiwa loyi wa Yesu.

2. Yesu a Dyile Swin'we ni Vanhu va ku Sandziwa va Mikarhi leyo.

Marka 2:15-17.

Matewu a lulamisele Yesu ni vadyondzisiwa swakudya. A rhambile ni vanghanu va yena ni valuvisi kuloni ekudyeni. Vurhangeli bya vaYuda byi n'wi sorile Yesu hikuva a dya ni vanhu lava. Eka vona mudyohi a ku vuriwa loyi a nga hlayisiki mikhuva ya vona ni nawu. Yesu a va hlamurile a ku yena a tile ku ta ponisa mihefemulo. Lava va nga ve karhi va n'wi sola Yesu a va fana ni munhu la vabyaka kambe na anga swi tivi leswaku wa vabya kutani hi ku endla loko a nga vileli ku pfuniwa.

3. Yesu a hlamula mayelana ni ku Titsona Swakudya. Marka 2:18-20.

VaYuda hinkwavo a va titsona swa kudya siku rin'we hi lembe, hi siku ra ku basisiwa kavona, kambe vaFarisi vona a va titsona masiku mambirhi hi vhiki. A va endla leswo eku tidzunisa vona, ku nga ri ku dzunisa Xikwembu. Ku titsona ka vona a ku nga ri na ntikelo hi laha swi nga ha fanela hakona. A va dya na dyambu ri nga si huma kutani va ya tithlathla hi

loko dyambu ri pela. A va titsona enhlinkanhini ntsena. Naswona a va vonyanisa vuso bya vona ku kombisa leswaku va titsonile swa kudya. Lowo a ve wona nandzu lowu Yesu nga va sola ha wona.

4. Yesu a Dyondzisile hi Swifaniso Swimbirhi ku Kombisa leswaku

Ntirho wa Yena a wu Hambanile hakunene. Marka 2:21-22.

Hi ku sungula a kombisile hi ku rhungela xihlama, lexintshwa eka nguvo ya khale KUTANI, a kombisa hi ku chela vinyo leyintshwa eminkwameni ya khale ya madzovo. Hi mikarhi leyo a ku nga ri na mabodhlela. A va chela vinyo ya vona eminkwameni ya madzovo. Madzovo ya khale a ma sungula kuhlakala. Loko vinyo leyintshwa yi cheriwa kona minkwama ya khle a yi ta handzuka, kutani ku halaka vinyo hinkwayo ku onheka ni minkwama. Swifaniso leswi a swi kombisa leswaku ntirho wa yena wu nga ka wu nga patsiwi swin'we ni vukhongeli bya khale bya xiYuda. Xihlama lexintshwa a xi ta handzula nguvo ya khale, ni vinyo leyintshwa a yi ta handzula minkwama ya khale. Hi ku endla loko, eripfumelo lerintshwa leri Yesu a vuyeke n rona hi le ka Xikwembu a swi nga koteke kuva ri patsiwa swin'we ni ra vukhongeli bya khale bya vaYuda. Hi thela hi phinda nakambe leswaku Yesu a nga telanga ku ta herisa tidyondzo ta Testamente ya Khale. Kambe a tile ku ta ta tatisa. Ni ku lulamisa tihlamuselo leto hamboloka leti nga ha endliwa hi vanhu.

MATIRHELA YA YESU A MA HAMBANILE. Marka 2:23-28.

Kuni swin'wana leswi endlekeke leswi kombiseke leswaku ntirho wa Yesu wu ta hambana ni wa vatsali ni vaFarisi. Kute loko Yesu ni vadyondzisiwa va yena na va famba exikarhi ka masimu hi savata, vadyondzisiwa va yena va sungula ku tshova min'woko va dya. Vafarisi a va tiva leswaku ku tshova mim'woko hi savata a xi ri xidyoho. Yesu a va kombisa leswaku yena i nkulu ka milawu ya vona leyi bohelelaka vanhu. a ku yena i Hosi ya savata. Tani hi Xikwembu enyameni wa swikota kuendla hi savata leswi a swi rhadzaka. Yesu a ta dyondzisa vadyondzisiwa va yena hi Moya lowo Kwetsima loko u ta ta. (Hlaya Yohane 14:26). Hi ku landzela swi le rivaleni leswaku Sonto (siku ro rhanga ra vhiki) hi rona ri hlayisiweke tani hi siku ra vakriste ra ku gandzela Xikwembu (Hlaya Mintirho 20:7 ni 1 Vakorinto 16:2). Leswi naswona swi kombisa kuhambana loku nga kona exikarhi ka vukhongeli bya vaYuda ni ntirho wa Kriste.

RIRHANDZU RA YESU RI HAMBANILE. Marka 3:1-6.

Entirho wa vugamo wa Yesu lowu valala va yena van'wi vengeke hikwalaho ka wona kutani va lavetela ku n'wi dlaya a ve wa ku hanyisa munhu hi siku ra savata loyi a nga ha khwanyale voko. Yesu a khunguvanyeka hikwalaho ka vona hikuva va ehleketa leswaku swa lisima i ku hlayisa siku ku tlula ku hanyisa xilima. VaFarisi ni vaHeroda a va ri valala, kambe kusukela laho va sungule kutwanana kutani va lavetela swin'we ku herisa Yesu. A va tile esinagogeni, ku nga ri ku ta ta khongela Xikwembu, kambe i ri ku ta nyika Yesu nandzu. Yesu a khunguvanyeka ha vona, naswona a vaviseka hikuva a va nga twisisi leswi a te ke ku ta tirha swona emisaveni. A va alanga ntsena ku pfumela eka yena, va endle makungu ya ku n'wi herisa. Ku n'wi "herisa" hi leswaku kulavetela tindlela hinkwato ta ku onhetela ntirho wa yena ni ku n'wi dlaya. Leswi swi hi komba leswi vudyoho byi funengetisaka xiswona mahlo ya munhu ni ku n'wi lahlekisa. Bya swikota kuendla leswaku munhu a nga tivi Xikwembu hambu loko a xi vona laha misaveni na xi famba tani hi munhu. A vavisekile hi ku ka ku pfumela ka vanhu lava. A va alanga ntsena ku n'wi amukela, kambe va endlile ni makungu ya ku n'wi herisa.

KULAVEKA U HLAYA KHWATSI TINDZIMANA LETI

Marka 2:13-3:6

Matewu 7:29

Mintirho 20:7

Yohane 14:26

1 Vakorinto 16:2

Dyondzo 5

ENKARHI WA KU TIVIWA KA YENA HI VANHU

Marka 3:7-35

Ndzimana ya ku yi Hlayisa hi Nhloko:

Ni loko ndyangu wu avene hi le xikarhi, ndyangu wolowo a wu nga tiyi. Marka 3:25.

RITO RO RANGA.

Ku amukeriwa ka ntirho wa Yesu a ku va nga ni swiariso. Vanhu lavo tala va kokiwile hi mirho ya yena ya mahlori ni hi ku dyondzisa ka yena. Vanhu va tile ku ta hlamala mitiro ya Yesu. A va n'wi talela hinkwako a nga ha ya kona. Ni loko a ringeta ku kuma nkarhi wa ku humula, ku khongela kumbe ku dyondzisa vadyondzisiwa va yena hi thlelo, a swi nga koteki kuva Yesu a huma emitshungwini. Loko a suka a ya emadoropeni kumbe elwandle a va n'wi landzela hinkwako-kwako etikweni.

KU HUMA KA YENA. Marka 3:7-10.

Swi voneka tani hi loko ku ri timhaka timbirhi leti vangeleke kuva Yesu a huma etisinagogeni. Xa ku sungula hileswaku vatsali ni vaFarisi ni varhangeli van'wana va ta vukhongeli a va lwisa hi matimba entirho ni tidyondzo ta Yesu. A ku ri ni leswo tala leswi Yesu a nga ha rhandza ku endla ni ku vula, hikokwalaho a humile etindhawini leti vatsali ni vafarisi va nga ha twisisiwa kona.

Xa vumbirhi hileswaku mitshungu ya vanhu leyi yi nga ha landzela a yi huma emitini leyikulu. Hambiswiritano Yesu a nga chupulanga eka mitshungu leyi. Mitshungu a yi huma etindhawini ta le kule ku ta ta n'wi yingisa ni ku ta hanyisiwa hi yena ni ku ta vona mahlori lawa a ma endlaka. Ha kunene, vanhu lavotala a va rhandza ku tsutsumela ku ta n'wi khumba, va nga ha yimeli leswaku yena Yesu a va khumba, laha ku lavekeke leswaku byatsu ri tsama ri ri kona ekuva vanhu va nga n'wi kavanyeti.

YESU A MIYETA MIMOYA YA THYAKA. Marka 3:11-12.

Marka wa hi byela leswaku Yesu a laye mimoya ya thyaka ekuva yi nga vuli vumboni ha yena. Hambiswiritano Yesu a nga chupulanga eka mitshungu leyi. Mitshungu a yi huma etindhawini ta le kule ku ta ta n'wi yingisa ni ku ta hanyisiwa hi yena ni ku ta vona mahlori lawa a ma endlaka. Ha kunene, vanhu lavotala a va rhandza ku tsutsumela ku ta n'wi khumba, va nga ha yimeli leswaku yena Yesu a va khumba, laha ku lavekeke leswaku byatsu ri tsama ri ri kona ekuva vanhu va nga n'wi kavanyeti.

mademoni ma sindzisiwile ku yingisa Yesu kutani ma suka eka vanhu lava nga ha khomiwile hi wona. Mimoya ya thyaka yi swi tivile leswaku Yesu i N'wana wa Xikwembu, na kuve eku switiva loko ka yona a ku yi ponisanga. Vanhu lavo tala va swikota ku pfumela ntiyiso ya Matsalwa kambe va ha lahlekile.

Ni namunhla mhanyela layobiha lawa mahanyiwaka hi munhu la vulaka leswaku Kriste i Muponisi wa yena ma nga vangela leswaku a nga pfumeleriwi ku vula rito ra vumboni bya Kriste hi nomu wa yena. Ku ni xihlaya hlaya lexi nge “mitirho ya wena ya vulavula ku tlula marito ya wena” hileswaku, munhu a nga vulavula hi nomu, kambe mahanyela ya yena mahambanile ni leswi a swi vulaka, ni leswi a swi tirhaka swi twakala ngopfu ku hundza leswi a swi vulaka. Swi ni mhangu leyikulu kuva mukriste, la ponisiweke hi mhamba leyi Kriste a yi endleke, a tsandzeka ku vula vumboni bya Hosi ya yena hikwalaho ka kuva vutomi bya yena byi alalana ni leswi a swi vulaka. A hi faneli ku miyetiwa hi ndlela leyi.

KU HLAWURIWA KA LAVA VA KHUME NA VAMBIRHI.

Marka 3:13-15.

Hi vonile leswaku Yesu a humile emadoropeni hikuva ari ni leswotala leswi a rhandzaka ku dyondzisa vadyondziswa vayena. Kambe ni kwale handle a a ri karhi a kamanyetiwa hi mithsungu. A hlawurile vadyondzisiwa va yena exikarhi ka lavotala kutani a va veka hi thlelo kuva a va dyondzisa. Eka tindzimana ta 14 na 15 eka xiahluko lexi hi kuma leswaku Yesu a va hlawurile. Leswi swi lava ku vula leswaku a va hlawurile exikarhi ka lavo tala hikuva a ri ni ntirho lowu a rhandzaka ku va nyika. Naswona a va nyikile matimba ehenhla ka mimoya ya thyaka ni matimba ya ku hanyisa. Buku ya Mintirho yi hlamusela leswi va swi endleke. Ni sweswi Xikwembu xa ha nyika matimba ya ku xumayela, ku hanyisa, ni ku hlongola mademoni. Kambe xi nyika matimba lawa ntsena eka lava xi va hlawulaka. Leswi swi endleriwa ku dzunisiwa ka yena, ku nga ri ku dzunisiwa ka munhu.

MAVITO YA LAVA VA KHUME NA VAMBIRHI. Marka 3:16-19.

Mavito ya vaapostola kumbe vadyondzisiwa va Yesu hi ma kuma laha. Leswi hi swi tivaka i switsongo mayelana ni vadyondzisiwa va Yesu va khume na vambirhi lavo sungula. Un'we wa vona, Yuda hi yena a nga xenga Hosi. Petro a kanetile Kriste eku avanyisiweni ka yena. Kambe na hi tiva leswaku ave hikwalaho ka tlawanyana lowu ku tumbulukeke kereke

emisaveni. Loko vadyondzisiwa kutani va vakholwisekile leswaku Yesu a a ri Kriste Hosi ngopfu endzhaku ka loko a pfukile eku feni, va ve vatirhi va matimba makulu swinene entirhweni wa Xikwembu. Va hlongorile mimoya ya thyaka, va hanyisile hi vito ra Yesu, kutani va xumayela hi matimba makulu.

KU LUMBETIWA HI VARIKWAVO. Marka 3:20-21.

Laha hi kuma leswaku mitshungu a yi tile kambe ku ta rhendzela Yesu ni vadyondzisiwa va yena. Laha mitshungu leyi ye endla ni leswaku Yesu ni vadyondzisiwa va yena va pfula ni nkarhi wa kudya. Laha kuve ni ku lumbetiwa ka leswaku kumbe xana Yesu a hlangane nhloko, kumbe kuvula leswaku wa hlanya hakunene. Varikwavo lava vuriwaka laha a nga va swirho swa ndyangu waka vona va Yesu laha ku vuriwaka ha vona nakambe exiahlukweni xolexi. A nga va maxaka ya yena a tivaneke na vona le Nazareta. Yesu yena ha yexe a vurile leswaku muprofeta a nga amukeriwi etikweni ra yena. Leyi a yi ri ntiyiso mayelana na Yesu.

KU LUMBETA KA VATSALI. Marka 3:22-27.

Kutani vatsari lava nga ha tile eYerusalema hi nkongometo wa ku ta lumbeta Yesu, va n'wi lumbetile hi timhaka ta ku karhata swinene. La n'wi lumbetile Yesu leswaku a tirha hi matimba ya demoni ra Belzebule, hosi ya mademoni, ku hlongola ha rona mimoya ya tyhaka. Hi xikombiso lexi Yesu a xi tirhiseke a swi kotile ku thlerisela vulumbeti bya vona eka vona vinyi. Loko yena Sathana a tilwisa a avana hi xikarhi a nga ka a nga tiyi. Leswi swi nga vula leswaku evuhosi bya yena byi nga herisiwa. Yesu a ku, "Loko mfumo wu avana hi le xikarhi, mfumo lowu a wu koti ku tiya." (v. 24) Leswi swi kombisile hakunene leswaku Yesu a nga tirhisi matimba ya mademoni.

XIDYOHU LEXI NGA KOTIKI KU RIVALERIWA.

Marka 3:28-30.

Yesu a vurile a ku vatsali a va ri emhangweni ya endla vudyoho lexi nga ti ki rivaleriwa. Yesu a ku swidyoho hinkwaswo swi nga ha rivaleriwa kambe loyi a sandzaka Moya lowo Kwetsima a nga ka a nga rivaleriwi. I ku vula leswaku, xidyoho xa vona i xa kuva va nga amukelanga Yesu tani hi Xikwembu lexi hanyaka enyameni lexi tikombiseke evanhwini. Mhaka hileswaku va tekele ku lumbeta leswaku Yesu a tirha hi matimba ya

Sathana. A va vula leswaku N'wana wa Xikwembu i mutirhi wa Sathana. Hi ku endla loko munhu loko a vulavula hi ndlela leyo a nga ka a nga swikoti ku hundzuka leswaku a rivaleriwa. Va arile ku amukela xihlovo xa rivalelo lexi a nga ku pfumela eka Hosi Yesu Kriste. Bibeke yi hi byela leswaku kuhava ndlela yin'wana leyi vanhu va nga rivaleriwaka ha yona swidyoho swa vona kumbe ku ponisiwa loko ku nga ri ha Yesu Kriste. Hlaya Mintirho 4:12 na Yohane 8:24. Kutani xidyoho lexi nga kotiki ku rivaleriwa i xa ku ka ku tshemba kutani munhu a kaneta evuPonisi bya Kriste, kutani munhu a tisusa endleleni yi ri yin'we leyi kotaka ku rivalela.

VAMAKWAVO LAVANENE VAYESU. Marka 3:31-35.

Hi vugamo na vona vamakwavo va yena Yesu va tile ku ta n'wi teka leswaku va muka na yena ekaya. Leswi swi hi komba leswaku hi nkarhi lowo varikwavo va Yesu na vona a va n'ga n'wi tivi swinene leswaku hi lowo yini. Hi ku famba ka mikarhi hi vona mana wa Yesu ni vamakwavo va yena exikarhi ka vadyondzisiwa lava va nga ha hlanganile ku ta ta khongela endzhaku ka ku thlandluka ka yena (Mintirho 1:14). Naswona, hi ya thlela hi vona Yakobo, makwavo wa Yesu na a ri murhangeli wa matimba swinene ekerekeni ya Yerusalema (Vagalatiya 1:19). Vona marito ya Yesu loko a te maxaka lamanene hi lava va endlaka ku rhandza ka Xikwembu. Leswi swi lava ku vula leswaku hinkwavo lava pfumelaka eka Yesu ni ku n'wi amukela etimbilwini ta vona hi vona maxaka ya yena ya xiviri. Yesu a byerile Nikodema leswaku a fanela ku tswariwa ra vumbirhi hikona a ta ka kota ku nghena emfun'weni wa Xikwembu (Yohane 3:3-8). Hi ku endla loko hi fanela ku tswariwa ra vumbirhi hi ku pfumela eka Hosi Yesu leswaku hi ta va swirho endyangwini wa Xikwembu, laha ku hlanganisiwaka tinxaka hinkwato ta vanhu vavanuna ni vavasati. Un'wan ni un'wana la tswariweke endyangwini wa Xikwembu hi ku tswariwa lokuntshwa emoyeni hi ku hundzuka ni ku pfumela eka Kriste hi yena xirho xa ndyangu wa Xikwembu.

KULAVEKA U HLAYA KHWATSI TINDZIMANA LETI

Marka 3:7-35

Mintirho 4:12

Yohane 8:24

Yohane 3:3-8

Mintirho 1:14

Vagalatiya 1:19

Dyondzo 6

SWIFANISO NI TIHLAMUSELO TA SWONA

Marka 4:1-34

Ndzimana ya ku yi hlayisa hi nhloko:

Timbewu leti haxiweke emisaveni leyinene, hi lava va yingisaka Rito, va ri amukela, va veka mihandzu; mbewu yin'we yi chela 30, yin'wana 60, yin'wana 100. Marka 4:20.

RITO RO RHANGA.

Kutani Marka a suka etimhakeni ma mahlori ya Yesu a ya eku dyondziseni ka yena hi swifaniso. Xifaniso i xihitananyana lexi ringanyetiwa ni ntiyiso ya mhaka yo karhi na ku endleriwa leswaku mhaka leyo yi hatla yi twisiseka. Rito leri nge “xifaniso” hileswaku “ringanyeto ya leswi swi fanaka na swona” hi ku endla loko xifaniso i xihitana lexi kongomaka ku basisa mhaka yo karhi. Xifaniso i xikombiso lexi tirhisiwaka ekuva mhaka yo karhi yi twisiseka. Loko hi ri karhi hi hlamusela swifaniso hi fanela ku tivonela leswaku hi nga endli hlamuselo lowu hambanaka ni leswi muvulavuri a nga ha lava ku kombisa swona. Xifaniso xi nyika hlamuselo ya thlelo rin'we kumbe mathlelo mambirhi. Nhlamuselo ya xifaniso a yi faneli ku sohoteriwa kumbe ku nyikiwa mavonela ya kuva ma nga ri wona lawa muvulavuli wa xona a nga ha kongoma ku vula wona. Ekuva hi kota ku twisisa timhaka ta xifaniso xokarhi hi fanela ku tivutisa swilo leswi:

1. Hi yihi ntiyiso leyi muvulavuli a nga ha lava kuva vayingiseti va yi twisisa? A hi faneli ku engesela tihlamuselo leti hambaneke ni leswi muvulavuli a nga ha kongoma ku vula swona eka xifaniso xa ye yena.
 2. Xifaniso lexi xi basisa mhaka ya kona hi muhkuva wihi?
 3. Ndzi nga tirhisa ntiyiso leyi evuton'wini bya mina hi mukhuva wihi?
- Loko hi hlayisa swivutiso leswi emiehleketweni ya hina loko hi ri karhi hi dyondza ta swifaniso swa Yesu hi ta kuma ku twisisa ngopfu eka swa moya.

YESU A A DYONDZISA HI SWIFANISO. Marka 4:1-2

Ha byeriwa eka xiahluko 4 ndzimana ya 34 leswaku Yesu a tirhise swifaniso leswo tala eku dyondziseni ka yena. Sifanisa swa Yesu swi tiviwa emisaveni hinkwayo hikwlaho ka tihlamuselo ni hi ku saseka ka

swona. Hosi ni mudyondzisi loyi a a tiva ku koka miehleketo ya lava nga ha tela ku ta twa ntiyiso. Swifaniso swa Yesu a swi dyondzisa ntiyiso ya hilaha ku nga heriki. Swona i ntiyiso eka hina ni namunhla hi laha swi nga ha ri ntiyiso hakona eka lava va nga swi twa emikarhini yoleyo.

MUNE WA SWIENGE SWA MISAVA. Marka 4:3-20.

Laha eka xiahluko lexi, Yesu a dyondzisile hi xifaniso a thlela a nyikela hlamuselo ya xona. Hi xi vitana “Xifaniso xa Swienge swa Misava,” hikuva i matshamela ya xienge ni xienge xa misava ya kona ma humesaka mihandzu ya kona. Yesu laha a hlamusela leswaku a a nga vulavuli hi ta vurimi bya mikarhi yoleyo. Ku ni hlamuselo leyoenta swinene, mayelana ni swa moya eka xihitana lexi. Xakusungula, Yesu a kombisa leswaku mbewu leyi i Rito ra Xikwembu, kumbe Evhangeli. Muhaxi hi loyi a xumayelaka rona kumbe loyi a hangalasaka Evhangeli. Vona leswaku eka tindhawu hinkwato leti ta mune muhaxi hi yena loyo wa un’we, ni mbewu ya kona leyi haxiwaka hi yoleyo ya yin’we kambe mihandzu ya kona yi hambanile swinene. A hi nxuvukeni tindhawu leto ta misava ni mihandzu leyi landzelaka.

1. Misava ya kutiyela.

Hi ku sungula, kuni timbewu leti weleke endleleni. Misava leyi a yi tiyerile hi ku kandziheriwa hi mikondzo ya vanhu. a yi nga swikoti ku seletela timbewu. Matshamela lawa ya misava ma kombisa vanhu lava twaka Rito ra Xikwembu kambe va nga koti ku ri amukela. Kutani Sathana a hatlisa ku vatekela rona kutani swi nga koteke ku kuma mihandzu eka vona. Sathana loyi a kombisiwaka tani hi tinyanyana laha, wa swi kota ku hatlisela ku susa rito leri weleke embilwini ka wena. Yesu a ri a hi faneli kuva vayingiseti ntsena, kambe hi fanela kuamukela Rito ni ku ri twisisa ni kuva hi rhandzisa kuendla leswi ri hi lerisaka ku endla swona.

2. Emaribyeeni.

Endhawu ya vumbirhi hi le maribyeeni. Hi leswaku, misava yikonanyana ehenhla ka maribye. Kuni matshamela ya misava ya maendlela lawa ngopfu emugangeni wa Palestina lomu Yesu a nga endla xifaniso lexi na a ri kona. Misava ya maendlela lawa yi kombisa vanhu lava va amukelaka Rito ra Xikwembu loko va ri twa, kambe va nga ha yi emahlweni ni Xikwembu. Va swi twisisa leswaku Rito i ra lisima ni ntiyiso, kambe a va rhandzi ku landza leswi Rito leri ri va byelaka kuva va swi endla. Ku ni vanhu lavo

tala masiku lawa. Va ri va swi rhandza kuva vakriste, kambe a va rhandzi ku hlayisa Rito leri haxiweke etimbilwini ta vona. Muxaka lowu wa misava wa swikota kuhlayisa timbewu hi nkarhinyana, kambe loko ti sungula kulava ku kula, a ka ha kumeki misava leyi ringanaka kuva timitsu tientelela kutani swimilwa swi ta oma. Kuni vanhu lava endla tani hi loko va pfumerile, kambe mitirho ya vona yi kombisa leswaku ku tshembisa ka vona i ka le non'wini ntsena.

3. Emitweni.

Muxaka lowu wa vunharhu wa misava hi lowu wu nga rimiwangiki kuva ku susiwa timitsu ta mitwa leyi yi nga ha mirile kwalaho. Swi nga endleka misava ya kona na yi nonile, ni kuva yi lulamiseriwe khwatsi, kambe ehansi ka yona ku ni mhangu leyi languteneke ni timbewu. Maendlela lawo ma kombisa vanhu lava twaka Rito ni ku ri amukela etimbilwini ta vona, kambe va nga veki mihandzu hikwalaho ka swilo leswi nga kona evuton'wini bya vona. Va rhandza swilo swa misava ku tlula Xikwembu. Swi nga ha patsiwa kun'we ni ku rhandza mabyala ni swin'wana swa mikhuva ya swa misava leswi hambanyisaka munhu ni ku rhandza ka Xikwembu. Ku tsakela rifuwo ni ku rhandza ku tikumela swa le mandleni swi kumeka na swi nyikiwa endhawu yo rhanga ku tlula Xikwembu. Ku ongeka hi swa misava ku humelela hikuva swona swi tshembisa vutomi lebyo a ntswa kambe evugan'wini bya swona, rifuwo ri nga ka ri nga yisi munhu kule kumbe kuva ri ri rona lisima ra vutomi. Emhangu leyi vonekaka hileswaku mbewu, leyi yi nga Rito ra Xikwembu, ra thlaveteriwa kutani ri nga ha swikoti ku veka ntshovelo.

4. Misava leyinene.

Hi vugamo hi kuma misava leyinene laha timbewu timilaka hi ndlela leyinene ni ku veka tshovelo lowu hlamarisaka. Lava i vanhu lava amukelaka Rito ra Xikwembu, va pfumela hakunene etimbilwini ta vona, kutani va ri tirhisa leswi va swi tweke. Wena u fanela ku fana ni lava va twaka, ni ku amukela, kutani va tirha hilaha va tweke ni ku amukela hakona. Loko u nga si amukela Yesu Kriste tani hi Muponisi wa wena swi endle sweswi kutani u ta vekela Xikwembu mihandzu leyinene.

RIVONINGO. Marka 4:21-25.

Lava va tweke xifaniso xa Yesu va nga ha vutisa va ku, “ Loko swiritano hi laha vanhu lavotala leswi va alaka ku amukela Rito, swi pfuna yini ku

tixanisa hi ku ri xumaela?” Yesu a hlamurile xivutiso lexi hi xifanisonyana. A hlamula hi ndlela ya ku fana ni leyi a ku, u nga vi ni mhaka na swona. U fanela ku veka mihandzu evuton’wini ra wena leswaku hinkwavo lava ha ri ki munyameni va ta kota ku tiva ni ku amukela Evhangeli navona. Rivoningo a ri faneli ku khubumetiwa. Mukriste a nga faneli kuponiseriwa kuva a tumbeta vumboni bya yena. Hi poniseriwa kuva hi va va tirheli.

TA MBEWU LEYI MILAKA EKU FIHLAKALENI.

Marka 4:26-29.

Xifanisonyana lexi xi komba leswaku hi mikarhi yin’wana ha hlwela ku twisisa timhaka ta ku xumaela Evhangeli. Xifaniso lexi xi hi byela swo karhi maelana ni ku kula ka ntirho wa mfumo wa Xikwembu. Swi fana ni ku kula ka swimilwa kuhava la swi twisisaka. Mamilela ya ximilwa a hi mavoni, kambe ka ku loko endzhaku ka siku ma nga ri mangani hi ya kuma leswaku xi mirile. Swi tano ni makulela ya mfumo wa Xikwembu. Vusiku ni nhlinkanhi, lembe ni lembe wa kula. Makulela ya mfumo wa Xikwembu, ku fana ni ntumbuluko, kuhava la nga wu sivelelaka. Hambi matimba ya rifo ma nga ka ma ri na matimba ehenhla ka mfumo wa Xikwembu (Matewu 16:18).

MBEWU YA MURHI WA SINAPI. Marka 4:30-34.

Masungulo ya mfumo wa Xikwembu ma fana ni mbewu ya sinapi. Laha Yesu a ta va na a vulavula hi ntirho wa yena, lowu sunguriweke eka muganganyana wa Palestina, kambe a wu ta ta nkarhi laha marito ya yena ni timhaka ta vutomi bya yena – ti ta ka twala ni ku tiviwa emisaveni hinkwayo. Swifaniso leswi hinkwaswo swi kombisa leswaku loko mbewu ya Evhangeli yi haxiwa hi ndlela leyinene, hambu loko masungulo ya kona mari matsongo, ku ta va ni tshovelo lowukulu wa lisima swinene.

KU LAVEKA LESWAKU U HLAYA KHWATSI TINDZIMANA LETI.

Marka 4:1-34, Matewu 16:18.

Dyondzo 7

MATIMBA YA YESU TANI HI N'WANA WA XIKWEMBU

Marka 4:35- 5:43

Ndzimana ya ku yi hlayisa hi nhloko:

Kutani va chava hi ku chava lokukulu, va byelana va ku: “Xana munhu loyi i munhu muni, leswi mheho ni lwandle swi n’wi yingisaka ke?” Marka 4:41.

RITO RO RHANGA.

Eka swiahluko leswo rhanga swa Marka, hi vonile matimba ya Yesu ya ku hanyisa timbabyi ni ku phamela magidi-gidi ya vanhu. Laha Marka a ta hi komba leswaku kuhava endhawu leyi matimba ya Yesu ma nga endliki masingita. Swamitumbuluko tani swidzedze ni magandlati ni xihuhuri naswona swa n’wi yingisa. Vuvabyi bya tinxaka hinkwato bya suka hi ku khwimbiwa hi yena kunene. Hi vugamo, tani hi ku kombisa vukulu bya yena, Marka wa hi komba leswaku a ni matimba ni henhla ka rifo.

MATIMBA YA YESU MA HETISEKILE.

Tidyondzo ta Yesu ti kombisile leswaku a a nga ri munhu ntsena. Vanhu va swi twisisile leswaku yena a a ri matimba lawa ma humaka eka yena lawa ma nga faniki ni ya vatsali (Marka 1:22). Sweswi ni ku ya emahlweni swikombiso switele leswi kombaka matimba ya yena eka swilo hinkwaswo. Yesu ave ni matimba ehenhleni ka ntumbuluko. Yohane 1:3 wa hi byela leswaku Yesu a a ri swin’we ni Xikwembu ekutumbuluxeni ka hinkwaswo. Leswi i ku vula leswaku Yesu ave kona ku sukela ekusunguleni naswona wa ringana ni Xikwembu. Naswona, hi vona matimba ya yena ehenhla ka mavabyi, swin’we ni ka tinxakaxaka ta mimoya ya thyaka. Na kambe, hi vona matimba ya yena ehenhla ka nala loyinkulu wa vanhu, rifo. Hi ku endla loko Marka wa hi kombisa leswaku kuhava ndhawu leyi matimba ya Yesu ma nga kombisiki vukulukumba bya wona kona.

YESU A NI MATIMBA EHENHLA KA NTUMBULUKO.

Marka 4:35-41.

Yesu a a karharile hi ku vula rito ni ku hanyisa. Kutani a rhandza ku hambana katsongo ni mitshungu, Yesu ni vadyondzisiwa va yena vakandziha byatso va tsemakanya lwandle ra Galileya. Hi mikarhi minyingi lwandle leri a ri rhulile. I tiva lerikulu hakunene, leri nga ni mpimo wa 13 wa tikilometro hi ku anama ni 23 wa kilometro hi ku leha. Hikwalaho ka tinhava leti nga kona emathlelweni hinkwawo, switolovela ku endleka, ku humelela swidzedze kwala ni kwala etiveni leri. Hileswi swi endlekeke hi siku lero. Loko magandlati ma sungula ku va hlula va yile va ya pfuxa Yesu, loyi a nga ha etlerile exihondzweni. Hi vona ku chavisa ka magandlati hiloko ku vuriwa leswaku byatsu abyi ri kusuhi ni ku mhomhomela. Hi rito ra Yesu mati ma rhulile. Kutani Yesu a kawuka vadyondzisiwa hikwalaho ka ku ka kupfumela. Kumbe a lava ku dyondzisa va dyondzisa leswaku ku nga ku loko magandlati ya ku kanakana ma ta, va fanela ku ya eka yena hi ku pfumela. Vadyondzisiwa va khomiwile hi ku chava, kumbe ku xixima lokukulu. Xidzedze lexi a xi timiyelelanga. Xi miyetiwele hi rito ra Yesu. Va hlamarile hi ku vona matimba ya munhu loyi. A va ri karhi va dyondza katsongo na katsongo leswaku Yesu a a nga ri munhu ntsena, kambe a a ri N'wana wa Xikwembu la nga ni matimba.

YESU A NI MATIMBA EHENHLA KA MIMOYA YA THYAKA.

Marka 5:1-20.

Kute loko va fikile phexeya, Yesu ni vadyondzisiwa va yena va thlangavetiwele hi wanuna loyi a nga ha tshamiwile hi mimoya ya thyaka. Ku ni swo karhi swi hi kombaka ta matshamela layo karhata ya munhu loyi. A a tshama etimhakweni, laha ku nga ha ri masirheni. Kuhava munhu la nga ha swikota ku n'wi pfuna hikuva ku nga ri na munhu la nga ni matimba ya ku n'wi khoma. Ehandle ka leswo a a ri karhi a ti xindletela hi maribye layokarhiha. Kute loko avonile Yesu, mademoni lawa ma nga ha ri eka yena ma sungula ku huwelela eka Yesu, ma n'wi vitana leswaku i N'wana wa Xikwembu, ni ku n'wi kombela leswaku a ma twela vusiwana. Ha dyondza eka Yakobo 9:19 leswaku nawona mademoni ma "pfumela," hileswaku ma switiva leswaku Xikwembu lexi nga kona i xin'we. A ma pfumeli hi ndlela ya kuva ma amukela Kriste ni ku hundzuka eswidyohweni. Yesu a vutisile vito ra munhu loyi kutani a hlamuriwa leswaku "Vandla" mademoni a ma switiva leswaku a ma tshamile eka

munhu loyi hi hlayo leyi ringanaka ni ya vandla ra mavutho. Kava loko Yesu a pfumelela mademoni lawaya eku ya nghena etinguluveni leti ti nga ha ri karhi ti dya kusuhi kwalaho. Leswi a ve ku komba wanuna loyi hi ku hetiseka leswaku a huluxiwile. Ngopfu ngopfu hi swona leswo swi nga ha vileleka eka munhu loyi hikuva ku sukela kwalaho a hanyile. Naswona, a rhandzile kuva a famba swin'we na Yesu, kambe Yesu a n'wi lerisa ku ya sungula hi ku xumayela eka varikwavo. Leswi a swi endlela leswaku va ta hlamala.

YESU A NI MATIMBA EHENHLA KA MAVABYI.

Marka 5:25-34.

Matimba ya Yesu ehenhleni ka mavabyi ma kombisiwile hi ku hanyisa wansati la khwimbeke nguvu ya yena. Kuni swilo swi nga ri swi ngani leswi leswi vonekaka laha. Xa ku sungula, wansati loyi a a ri ka matshamela ya kuva a ha ri na ku tiyimisela. Vuvabyi bya yena a byi tekile mikarhi leyoleha – khume ra malembe na mabirhi. A a lahlekeriwile hi hinkwaswo leswi a nga ha na swona na a ringeta ku tihuluxa. Ematshan'wini ya kuva a hanya mavabyi ma ya mahlweni. A a ngga ha tshembi leswaku a ta hanya. Hi ku landzela hi vona ku pfumela ka yena ka leswaku loko a khwimba nguvu ya Yesu loyi a nga ha ri karhi a hundza a nga hanya. Kutani hi vona leswaku ku pfumela ka yena ku hlamuriwile. A hanyisiwile hi ku hetiseka loko a khwimbile nguvu ya Yesu Yesu a randzile ku tiva munhu loyi a hanyisiweke hi ndlela leyi, ku nga ri ku lava ku n'wi sola, kambe i ri ku rhandza ku n'wi katekisa ni ku n'wi tiyisa.

YESU A NI MATIMBA EHENHLA KA RIFO.

Marka 5:21 ni 35-43.

Lowu wu fanela kuvankarhi lowukulu wa ku kombisiwa ka matimba ya Yesu. Matimba lawa ehenhla ka rifo ma kombisile hi ku hetiseka leska leswaku yena i Xikwembu lexi nga e nyameni lexi tshameke exikarhi ka vanhu (Hlaya Yohane 1:14). Kambe hi ku sungula a hi nga voneni timhaka ta wanuna loyi Yairo, loyi a teke ku ta kombela ku pfuniwa hi Yesu hikwalaho ka n'wana wa yena wa wanhwanyana, la nga ha ri a karhi a vabya ngupfu. Swi n'wi karhaterile kuva a kuma ku pfuniwa emavabyini lawa ya n'wana wa yena, kambe a nga helanga matimba. Xa ku sungula, laha hi vona Yairo na a rivala hinkwaswo swihingakanyo leswi swi nga tshukaka swi ta. Swi le rivaleni leswaku murhangeli loyi wa sinagoga a a byi tiva vukaneti lebyi nga ha ri kona eka vurhangeli bya ta vukhongeli

mayelana ni ntirho wa Yesu. Laha eku karhatekeni ka yena a swi rivarile hinkwaswo leswo. Hi ku endla loko swihingakanyo swa hina hinkwaswo swi fanela ku nyamalala loko hi ri mahlweni ka Yesu. Hi ku landzela hi vona leswaku Yairo a rivarile ni vukulu bya yena. Yena, murhangeli wa sinagoga, a tile a tiwisela emilengeni ya Yesu. Leswi swi hi ntsundzuxa ta ndhuna ya mavandla ya tiko ra Siriya Naamani (Hlaya eka 2 Tihosi 5:1-14). Naamani a ti vekile ehansi kutani a hlayisa swileriso swa Elixu. Kute loko a hlayisile swileriso a hanyisiwile.

N'wana wa Yairo a a vabya ngopfu laha ku rhumeliweke varhumiwa ku ta n'wi tivisa ta kufa ka yena na ha ri endleleni. Loko ku twarile mhaka leyi, Yesu a byerile Yairo leswaku a tiya eku pfumeleni loku a ku kombiseke ekusunguleni. Yesu a tekile vadyondzisiwa va yena vanharhu lava a va tshembaka swinene a famba na vona ekaya ka Yairo. A ku ri ni ntshungu lowu yelanaka ni swirilo. Varili ni vanghanu va hlamarile hi ku vona ku fika ka Yesu na vuya na Yairo. Ku hlamala loko ka vona ku endle leswaku va sungula ku hlekula loko Yesu a vulavurile leswaku nhwanyana loyo a a yo etlela ntsena. Ku hleka loko ka vona a ku kombisa ku tiya ka leswaku a ka ha ri na swa ku endla laha hikuva n'wana a a file hakunene. Ekuhlelekula loko ka vona ku ndzulukile kuva ku hlamala loko n'wana loyi a nga file a pfuxiwa hi Yesu.

Matimba ya Yesu ma swi kota ku heta swikarhato hinkwaswo evuton'wini matimba ya yena ma swi kota ku ku endlela swilo leswi hlamarisaka emisaveni hinkwayo. Wa swikota ku rivalela swidyoho swa wena, ni ku basisa vutomi bya wena, ni ku kunyika vutomi lebyi nga heriki. Hlaya Vaefesa 2:5.

KULAVEKA LESWAKU U HLAYA KHWATSI TINDZIMANA LETI

Marka 4:35 – 5:43

Yohane 1:3	Marka 1:22
2 Tihosi 5:1-14	Yohane 1:14
Vaefesa 2:5	Yakobo 2:19

Dyondzo 8

KRISTE A NGA AMUKERIWI HI VARIKWAVO: NTIRHO WA YENA WU YA EMAHLWENI

Marka 6:1-32

Ndzimana ya ku yi Hlayisa hi Nhloko:

Yesu a ku ka vona: “Muprofeta a nga soriwi, loko ku nga ri etikweni ra yena, ni karikwavo, ni le maxakeni ya yena.”
Marka 6:4.

RITO RO RHANGA.

Marka a tsala leswaku, edzhaku ka ku pfuxiwa ka n’wana wa Yairo ekufeni, Yesu a thlerile a ya “etikweni ra rikwavo,” hileswaku, eGalileya. Yesu a a sukile ekaya hi nkarhinyana kutani hi nkarhi lowo ndhuma ya yena a yi fikile ni le Yerusalema swin’we ni le migangeni yin’wana ya le dzongeni. Swivoneka hakona, leswaku ndhuma ya yena a yi vulavuriwa ha yona ni le Nazareta, hikuva loko a fikile kona mitshungu yi vutisile leswaku matimba ni vutivi bya yena a byi kuma kwihi. Swi n’wi xukuvarisile hikuva lava a ngga ha fanerile ku va tirhela hi ku tsaka ni hi rirhandzu va arile ku pfuniwa. Marka a hi byela leswaku naswona Yesu a hlamarile hikuva a vona leswaku ku ka ku pfumela ka vona a ku ri kukulu swinene.

KU KA KU AMUKERIWA KA YEN ENAZARETA. Marka 6:1-6.

Ku thlelela ka Yesu eNazareta a ku nga ri ku endzela maxaka ya yena. A a thelelela etikweni ra yena tani hi rabi kumbe mudyodzisi na a ta swin’we ni vadyondzisiwa va yena. A i ri ntloveto emikarini leyo kuva mudyondzisi a famba famba na a ri karhi a dyondzisa. Leswi hlamariseke vanhu va Nazareta hileswaku Yesu a a nga dyondzanga xikole xa tidyondzo leti a nga ha dyondzisa tona. Kambe a va twisisa, ni ku vonisisa vutivi ni matimba ya yena ya ku dyondzisa ni ku xumayela leswaku a swi hambanile kule ni vadyondzisi van’wana. Swin’wana leswi hlamariseke vahanyi va Nazareta hileswaku a va tiva Yesu na a ri munhu wa ku endla mitirho ya mavoko hi mikarhi hinkwayo. Rito leri ra ku “muvatli” hileswaku “muaki.” Muvatli a a ri munhu la nga ni vutivi bya ku tirha hi

misinya eku endleni ka swigotso kumbe ku aka tiindlo. Ekuva va vula leswaku i “n’wana Mariya” swi hi komba leswaku hi mikarhi leyo Yosefa a a file. Naswona ku te loko Yesu na ri exihambanwini a komberile eka mudyondzisiwa wa yena Yohane leswaku a hlayisa mana wa yena. Leswo, naswona swi komba hakona leswaku Yosefa a a file kutani. Loko ku vuvulavuriwa hi vamakwavo va Yesu va xinuna ni vaxisati swi hi komba katsongo mayelana ni mahanyela ya le kaya ka Yesu. Yesu hi yena ntsena loyi a nga ve ni mana wa laha emisaveni ni Tatana wa le tilweni. Mariya na Yosefa a vave ni vana lava tswariweke hi ndlela leyi vanhu va tswariwaka ha yona endzhaku ka loko Yesu a tswariwile (Matewu 1:24 - 25). Kuhava ndzimana eBibeleni leyi phikisaka leswaku Mariya na Yosefa va ve ni vana endzhaku ka ku tswariwa ka masingita ka Yesu.

Mhaka leyikulu laha, i ya kuva vanhu va nga pfumeli. Hikwalaho ka kuva va nga pfumeli, Yesu a nga ha ya nga emahlweni ni ku endla mitirho ya mahlori laha. Leswo swa ha endleka ni namunhla. Hi fanela ku pfumela leswaku Yesu a ni matimba ya ku hi ponisa. Hi fanela ku tinyiketa eka yena, hambu kwala sweswi, Yesu wa swikota kuendla mitirho leyikulu etimbilwini ta hina. Hi ku endla loko Yesu a sukile eNazareta. A hi khongeleni leswaku hi nga tshuki hi n’wi hlongola etimbilwini ta hina hi ku ka ku pfumela ka hina.

KURHUMELIWA KA VAKHUME NA VAMBIRHI. Marka 6:7-13.

Laha hi vona katsongo evumundzuku bya makungu ya Hosi lawa a yi ta ma tirhisa loko yi ta va yi ntumbuluxile kereke. A a ta rhuma kereke ya yena ku ya vula rito emisaveni hinkwayo (Vona Matewu 28:19-20). A rhumile lava vakhume na vambirhi ku ya endla entirho wo karhi. A va tisa mahungu ya Hosi. Mahungu ya kona ma ha fana ni lawa ma nga vulavuriwa eku sunguleni hi Yohane mukhuvuri swin’we na Yesu ha yexe ... “hundzukani.” Ku hundzuka swi vula kunxinxu ka munhu emiehleketweni ni kuva a swi rhandza ku nxinxu mahanyela eku kombisa ku nxinxu loko ka miehleketo. Ku hundzuka i mhaka leyi karhataka hikuva swa vava. Swi vula ku pfumela leswaku hi vadyohi ni ku lavetela ku endla xa nchumu hinkwalaho ka vudyoho lebyo. Vadyondzisiwa a va nga tisi mahungu ya hosi ntsena a va tisa natona tintswalo ta Hosi. A va tisa ku pfuna ni ku hanyisa. Ku hundzuka loku a va vulavula hakona a ku yisa vanhu eku rivaleriwini ni le ku ponisiweni. Eku hanyiseni ka lava vabyaka vadyondzisiwa a va tirhisa mafurha. I murhi lowu wu nga ha tirhisiwa

ngopfu eku dyaheni ka timbabyi emikarhini leyo. Yesu a tirhisile maendlela lawo ya khale, kambe a ngetela matimba eka swona ku endla leswaku leswakhale swi tatisiwa hi leswintshwa a nga matimba ya yena. Ni namunhla loyi, Xikwembu xi tirhisa mirhi ya vaongoli leyi tirhisiwaka eswibedhlela kambe xi yi tatisa hi matimba ya xona. Ni namunhla Xikwembu hi xona muongoli la tirhaka, kutani vudyaho hinkwabyo byi huma eka xona. Swin'wana leswi hi fanelaka ku swi xiyisisa i swileriso leswi Yesu a nga nyika lava khume na vambirhi loko a va rhuma. A va fanela ku famba na va ambarile ntsena, kutani va nga teki timbuva, kutani va amukela nhlayiso leyi va nyikiwaka kwaleyo. Maendlela lawa a ma ta kombisa leswaku vona a va fani ni vaFarisi lava hi mikarhi hinkwayo a va rhandza ku endla swilo kuva va ta voniwa hi vanhu. Leswo a swi kombisa leswaku vona hinkwaswo swa vona va yimela ku nyikiwa hi Xikwembu. A swi ta kombisa leswaku vona va rhandza ku amukela ni ku amukeriwa hi munhu wihi ni wihi.

KUFA KA YOHANE MUKHUVURI. Marka 6:14-29.

Ku humela ka ntirho wa ku xumayela ni wa kuhanyisa timbabyi lowu endliwaka hi vadyondzisiwa wu tiviwile hi Heroda Antipas, hosi ya Galeliya. A twile hi ta masingita ni ta tixumayelo, kutani Heroda a ehleketa leswaku Yohane mukhuvuri loyi a nga ha n'wi dlayile a pfukile ekufeni. Hi ku khwimba ta mayelana na Yohane mukhuvuri, Marka wa byi byela katsongo mayena ni mafela ya Yohane.

Heroda Antipasi a a endzerile makwavo, Heroda Filipe le Roma laha a kunxeteleke Herodias, nsati wa Filipe kuva a thlela na yena ePalestina. A a balekile nsati wa yena emikarhini leyo. Laha a endle vudyoho, a tshova nawu wa vaYuda hambi ni wa Varhoma, swin'we ni nawu wa Xikwembu. Yohane mukhuvuri a kawukile vudyoho lebyo byi endliweke rivaleni swonghasi kutani a hlangana ni vukarhi bya loyi wansati Herodias. Heroda a khoma Yohane, kambe hi ku chava vanhu a n'wi pfalela khontsweni. Heroda a hlamarile hi ku twa kuvulavula ka Yohane naswona embilwini ya yena a twisisile leswaku hinkwaswo leswi Yohane a vuleke swona a swi ri ni ntiyiso. Kambe hikwalaho ka Herodias, Heroda a n'wi vekile ekhontsweni. Herodias na a yimela ku kuma mukhandlo (v. 21), a luka makungu ya yena. Hi siku ra nkhuvo na ku tlangeliwa malembe ya ku tswariwa ka Heroda, n'wana Herodias wa xisati a nxina emahleni ka varhambiwa. Heroda a tsaka ngopfu laha a tshembiseke ni ku n'wi nyika

hafu ya vuhosi bya yena. Kambe n'wana hi ku lerisiwa hi mana wa yena, a kombela nhloko ya Yohane mukhuvuri kuva yi vuyisiwa na yi ri enkambanini. Kutani Heroda a titwa nandzu hikwalaho ka vuhunguki lebyi a byi endleke eku tsembiseni a yena. Kambe hinkwalaho ka kuva a tshembisile vakumeki na va switwa, a pfumela. Loko vadyondzisiwa va Yohane va twile ta rifo ra yena va ta ku ta teka ntsumbu wa yena va ya wu lahla. Mupfula ndlela wa Yesu a ahethile ntirho wa yena. A a tivisile misava ta ku ta ka Yesu kutani a huma endzimeni ya kona leyo. Heroda a a ehlekete leswaku kutani Yohane a pfukile eku feni van'wana a va ehleketa leswaku i muprofeta wa ku fana ni vaprofeta va Testamente ya Khale. Mavonela lawo hinkwawo a ma nga ri wona. Yena a a tlula hinkwaswo leswo a a ri Xikwembu lexi tiendleke nyama. A a ri Xikwembu lexi endzeleke vanhu ku va tisela kuponisiwa.

Naswona emhakeni leyi hi vona mahanyela ya Heroda, ni ya Herodias ni n'wana wa Herodias loko ma huma erivaleni. Heroda yena a vengile ni ku hlamala Yohane. A vengile Yohane hikwalaho ka marito ya yena, kambe a n'wi hlamala hikwalaho ka xixinya ni hi ku yima ka yena entiyisweni. Hambile leswo loko ndzingo wu tile, a nga ha swikotanga ku lwela Yohane. Vakona van'wana ni namunhla lava fanaka na Heroda, lava ka ku loko miringo yi ta va pfumelelaka ku fumiwa hi Satani. Herodias a a ri mubihi loyi a nga ha yimela ku kuma mukhandlo wa ku herisa Yohane. A a nga ha rhandzi ku tshuka a hlangana na Yohane ni siku ni rin'we, kambe a rivala leswaku ku ni vuavanyisi bya Xikwembu. N'wana Herodias a ve mutirhisani emhakeni leyi ya ku biha. A nxinile enxino wa swa manxinela ya vudyoho ya mikarhini yoleyo kutani a tirhisa ku kungiwa loku a endleriweke hi Heroda kuva yona ndlela ya ku dlaya ha yona muprofeta wa Xikwembu.

KU THLELELA KA VADYONDZISIWA. Marka 6:30-32.

Loko vadyondzisiwa va thlerile kutani va ambela Yesu leswi endlekeke, a va tekile a famba navona ethlelweni leswaku va ta kuma nkarhi wa ku humula. Vadyondzisiwa a va tirherile vanhu. Kutani a va fanela kuva ni nkarhi wa ku tshamanyana swin'we na Yesu.

KU LAVEKA U HLAYA KHWATSI TINDZIMANA LETI

Marka 6:1-32

Matewu 1:24-25

Matewu 28:19-20.

Dyondzo 9

NTIRHO WA YESU EHENHLA KA NTUMBULUKO

Marka 6:33-56

Ndzimana ya ku yi Hlayisa hi Nhloko:

Va n'wi vonile hinkwavo, kutani a va tshukile ngopfu; kambe a hatla a vulavula na vona, a ku: "Tiyisani timbilu, hi mina mi nga chaveni!" Marka 6:50.

RITO RO RHANGA.

Loko vadyondzisiwa va thlerile hi le ntirhweni wa vona, va rungulele Yesu leswi va swi endleke. Ku kamanyatana ka mitshungu a ku endla leswaku vadyondzisiwa va pfumala ni nkarhi wa ku dya swa ku dya. Yesu a va byela leswaku a suka na vona ku ya ehlelweni rin'wana ra tiva kasi leswaku va ta ya kuma nkarhi wa ku rhula ni ku wisa. Laha hi vona matshamela ya vutomi bya vukriste. Vutomi bya vukriste i ku ya mahlweni ni ku yima emahlweni ka Xikwembu ku ya kombela matimba ya ku kota ku lwa ni swikarhato swihi ni swihi leswi ku hlanganiwaka naswona. Hi fanela kuva ni nkarhi wa kuva emahlweni ka Xikwembu hi siku rin'wana ni rin'wana leswaku xi hi nyika matimba ya ku lwa ni swirhanganya swihi ni swihi swi nga tshukaka swi ta.

Eka tindzimana leti saleke eka xiahluko lexi, hi vona timhaka tinharhu leti humeleleke leswi Marka a hi tsaleleke ku hi dlunyatisela leswi ntirho wa Yesu wu veke xiswona. Timhaka leti a tikombisi ntsena matimba ya Yesu, kambe tikombisa ni rirhandzu ra yena ni ku khatalela vanhu.

TA KU PHAMERIWA KA VANHU VA THLANU WA MAGIDI.

Marka 6:33-44.

Vanhu lavo tala va vona byatso leri Yesu ni vadyondzisiwa va yena va nga ha ri eka rona na va famba, vatsutsumela kwale ethlelweni rin'wana ku ya n'wi rindza. Ematshan'weni ya ku va hlundzukela hikuva va tama va ta ku ta ta va hinganyetela, Yesu a va twela vusiwana ni ku va rhandza. A va vonile na va fana ni tinyimpfu leti pepetsekaka, leti nga ri ki na murisi. Yesu Murisi lonkulu wa tinyimpfu, a ehleketa hi leswi a nga va ndlelaka swona vanhu lavaya. Kutani, na a nga kanakani, Yesu a thlela a sungulisa

ku va dyondzisa. Rirhandzu ra Yesu ri ya mahlweni i ku kombisiwa loko a phamela mitshungu. Vadyondzisiwa a va lava ku thlerisela vanhu. a va vula leswaku a swi ta vadurela ngopfu ku xavela mitshungu leyo swakudya. Male ya Denari i mali leyi nga ha ringana ku hakela munhu entirhweni wa yena wa siku rin'we. Vadyondzisiwa a va ehleketa leswaku, “ ku nga laveka kuva munhu a tirha hi xipimo xa thlanu wa tinhweti na tinharhu kuva a ta kuma ku xava swa ku dya leswi ringanaka ku dyisa vanhu lava nga ha ri kona.” Nakambe vadyondzisiwa ava rivarile ta matimba ya Yesu. Hi ku amukela xifihlulo xa xifanyana xi nga ha ri kwalaho a swi kotile ku dyisa vanhu hinkwavo.

Dyondzo eka Hina.

Mhaka leyi yi yelana ni leswi vilelekaka evanhwini. Vadyondzisiwa a va ku, “Vanhu lava vakarharile na swona va twa ndlala, hi nga ka hi swikoti ku va pfuna ha nchumu.” Laha hi vona maendlela mambirhi ya vuhlayisi bya vanhu. Vadyondzisiwa a va vula leswaku, “Hinkwaswo leswi hi nga ringetaka ku swi endla swi nga swi nga pfuni nchumu” swinkwa swa mikarhini leyo a swi nga fani ni leswi hi nga na swona masiku lawa. A swi fana ni swibubutela ntsena. Hambi swiritano Yesu a phamele vanhu va magidi ya thlanu hi swinkwanyana leswo. Hi fanela ku tsungdzuka leswaku leswitsongo leswi hi nga naswona loko swi nyiketiwa eka Xikwembu xi nga swi tirhisa ni kuva xi swi andzisa. Tinyiko ta hina Xikwembu xi nga titirhisa eku katekisa vanhu lavo talahi vanela ku vutisa ha hoxe leswaku xana hi ta endla yini eku pfuna van'wana hi ku tinyiketa eka Hosi Yesu Kriste.

MATIMBA EHENHLA KA MHEHO. Marka 6:53-56.

Kute loko mitshungu yi gamile kudya, Yesu a byela vadyondzisiwa va yena kuva va pfa va famba hi byatsu. Marka a nga hi byeli leswaku hikwalaho ka yini Yesu a nga byela vadyondzisiwa kuva va famba na a nga si hangalasa vanhu. Yohane a hi byela leswaku vanhu a va lava ku n'wi veka vuhosi. (Yohane 6:15). Vanhu a va ehleketa leswaku a va kumile hosi leyi hlamarisaka swinene. Laha a va vona hosi leyi pfuxaka lava feke, ni kuhanyisa lava vabyaka, ni ku phamela mavandla lawa ma ta ka ekulwela misava. Vanhu a va ehleketa hi Mesiya (Muponisi) wa ta politiki, hikokwalaho Yesu a a lava nkarhi wa ku va nyika entelelo ya nkongometo wa ku ta ka yena. Hi ku endla loko Yesu a byerile vadyondzisiwa va yena kuva va pfa va famba ekuva va ya kuma nkarhi wa ku wisanyana. Kute

loko a lelanile ni ntshungu a thlandluka a ya entshaveni ku ya khongela kona. Hinkarhi lowu lavaka kuva hora ra vunharu ni mpunzu a ta eka vadyondzisiwa va yena na a famba ehenhla ka mati. Hi mikarhi hinkwayo loko vadyondzisiwa va yena van'wi vilela a a kumeka kusuhi va vona. A tshikile ntirho wa yena wa ku khongelela ntirho hinkwawo kuva a ya eka lava va n'wi vilelaka. Masingita lawa swi endla tani hi loko ma ri ni nhlamuselo leyi yelanaka ni swa moya ku ko hi swi kambisisa swinene. A ku ku loko swirhanganya swi ta, vadyondzisiwa va yena a va sungula ku hela matimba ni kuva va lahlekeriwa hi ripfumelo. A swi nga faneli kuva tano. Yesu a yile eka vona ku ya tiyisa. Ku nga ri khale timheho leti chavisaka ku tlula ta lwandle a ti ta fikela vadyondzisiwa. A va fanela ku tiva leswaku Yesu wa swikota ku va pfuna eku lweni ka vona. Mhaka hi leswaku a va nga si twisisa mhaka leyi hi laha Marka a kombisaka ha kona, "hikuva a va nga twisisanga swa mahlori ya swinkwa, naswona timbilu ta vona a ti ri leto nonon'hwa" (v. 52).

Rito ra Yesu eka Hina

Vona leswaku marito lawa "Tiyisani timbilu, hi mina mi nga chaveni!" lawa mavuriweke hi Yesu eka vadyondzisiwa lava nga eku karhatekeni a ma ri ni nhlamuselo muni emiehleketweni ya vona. Kwalaho exikarhi ka lwandle, emhangweni ya ku lova leyi nga ha ri miehleketweni ya vona, Yesu ha yexe a ta eka vona a byela hi ta ku rhula. A hi beriwanga leswaku a ve hi kwalaho ka yini kuva va nga n'wi tivi, kambe ku voneka leswaku a va nga tiyimiselanga ku n'wi vona hi ndlela leyo. Kumbe xana mpfula leyi nga ha ta hi le ndzhaku ma mheho a yi va sivela mahlo. Hambi swiritano loko a fikile ebyatsweni a ngenile eka byona, mheho yi miyela kutani lwandle ri rhula. Vukona bya Yesu hi mikarhi hinkwayo byi tisa nhlayiseko ni ku rhula. Eka vakriste va ku sungula loko tixanisa ti va fikela hi mikarhi hinkwayo marito lawa ya Yesu a ma va nyika ku rhula loko va ri karhi va ma hlaya, "Tiyisani timbilu, hi mina mi nga chaveni."

EGENESARETA. Marka 6:53-56.

Ethlelweni rin'wana ra tiva ra vanhu loko va vonile Yesu va hantlisa ku n'wi tiva. Eku fika ka yena endhawini yo karhi a ku ri mahungu lamanene eka timbabyi ni swilima. Lowu ave wona nkarhi wa ku tibiya ngopfu ka Yesu hinkwako-nkwako lomu a nga ha ya kona vanhu a va tekela ku hlengeletana ku ta n'wi yingisa. Lava vabyaka a va tisiwa eka Yesu, kutani un'wana ni un'wana la nga khwimbiwa hi yena a a hanya. Mhaka ya ku

karhata laha hileswaku hinkwavo lava nga ha ta a va tela ntsena ku ta kuma leswi va swi lavaka eka Yesu. Loko Yesu a lavile ku vona ku tshembeka ka vona hinkarhi wa nhlomulo, va sungurile ku n'wi baleka. Yesu a vutisa vadyondzisiwa va yena leswaku kumbe xana navona va swi lava ku n'wi siya (Hlaya Yohane 6:66-67).

Swa vavisa swinene, hikuva ni namunhla swa humelela eka lavo tala. Va ta eka Yesu ni le kerekeni ku ta ta tilavela leswi va swi lavaka. A va ti ku ta tinyiketa eka Kriste. Lavo tala va vutisa, “Xana kereke yi ta ndzi endlela yini?” nakuve a va fanela ku vutisa leswaku, “Xikwembu ndzi ta xiendlela yini ekerekeni?”

A hi nga tiboheni ku tirhela ni ku pfuna van'wana, ku nga ri ku tilavela swa hina ntsena.

U FANELA KU HLAYA KHWATSI TINDZIMANA LETI

Marka 6:33-56

Yohane 6:15

Yohane 6:66-67.

Dyondzo 10

MHANGU YA VUKHONGELI BYA KU ENDLIWA HI VANHU

Marka 7:1-23

Ndzimana ya ku yi Hlayisa hi Nhloko:

A ku na nchumu lexi nga handle ka munhu, lexi kotaka ku n'wi nyamisa loko xi nghena eka yena, kambe leswi humaka ka munhu, hi swona leswi swi n'wi nyamisaka. Marka 7:15.

RITO RO RHANGA.

Eka xiahluko xa vuthlanu na mbirhi hi vona vukaneti lebyi lulamiseriweke ku lwisa Yesu. Eku sunguleni kuve ni varhangeli va sinagoga ni vafumi lava va humeke ku ya kaneta Yesu. Mitlawwa ya vatsali, nivafarisi ni vaHeroda va tile ku ta kaneta tidyondzo ta Yesu. Laha kutani, Yesu a hlangana ni mitlawwa ya vatsali ni vaFarisi lava rhumiweke hi le Yerusalema ku ya n'wi vutisisa mayelana ni timhaka to karhi. Emhangu ya kona hileswaku vanhu lava hinkwavo va tile ntsena ku ta lava nandzu lowu va nga n'wi vekelaka ni ku ta endlela Yesu swiariso. Loko a va ta va va tile ni mbilu leti pfulekeke, ta ku xuva ku dyondzisiwa, a va ta famba na timbilu ta vona ti hundzukile. Wena mudyondzi, nghena eBibeleni hi mbilu leyi pfulekeke, na u ti yimiserile ku dyondza ntiyiso leyi Xikwembu xi ku lulamiseleke yona.

LESWI NYAMEKE NI LESWI NGA NYAMANGIKI. Marka 7:1-4.

Laha hi vona vukaneti bya ku karhata swinene lebyi Yesu a hlanganaka na byona lebyi tisiwaka hi vaFarisi ni vatsali. Yesu ni vadyondzisiwa va yena va soriwile hikuva va tsovine nawu wa Testamente ya Khale ni ku sova nawu wa vakhale. Milawu leyi vuriwaka hayona laha i Milawu ya Khume ni swileriso swa tibuku ta thlanu ta Testamente ya Khale leti thiywaka tibuku ta nawu. Loko vatsali ni vaFarisi va ri karhi va sola Yesu ni vadyondzisiwa va yena hikuva va tshovile nawu a va vulavula hi mihlamuselo ya Testamente ya Khale mayelana ni ku hlamuselo ya vanhu. laha ku vulavuriwa hi leswi yelanaka ni ku hlamba mavoko. Hi nawu wa ntumbuluko wa vayuda a wu sindzisa leswaku va hlamba mavoko hi

mikarhi hinkwayo, ku nga hi ku landza ta vubasisi ntsena, kambe a swi endliwa ni loko va tshuka va khwimbana ni munhu la nga riki muYuda. Maendlela lawa a ma ri ya ku ringeta ku nyika vanhu nawu lowu yelanaka ni vaprista loko va tilulamisela ku ta mela swakudya leswo kwetsima. Vatsali ni vaFarisi a va ri na mhaka ni ku lavetela ku tiva leswaku kumbe xana mavoko ya vadyondzisiwa va Yesu a ma chimile kumbe kuva ma nga chimanga, vona a va rhandza kuva na vona na va kumeka emhakeni ya ku basisiwa. Eka ntirho lowu wa vubasisia ku tiviwa ni ntsengo wa mati lawa ma fanelaka ku tirhisiwa, ni ndlela leyi mavoko lawo ma fanelaka ku hlantswiwa ha yona, ni swin'wana leswotala. Swilo a swi nyamisiwa hi mikhuva leyo hambana-hambana. Hi xikombiso, exhiba lexi vumbiweke hi vumba lexi nga ni vundzeni a xi nyamisiwa ndzeni ka xona ntsena kambe ehandle ka xona xi nga nyamisiwi. Edzovo a ri nga nyamisiwi ehenhla ka rona, kambe loko ri ri xibya lexi nga ni vudzeni a ri nyamisiwa endzeni ka rona ni le handle ka rona. Ku ni makhulukhulu ya milawu yin'wana leyi lulamisiweke hi vatsali lava va nga ha tivekile entirhweni wa ku hlamuxela ta matirhela ya milawu ni mitoloveto ya vaYuda.

NHLAMULO YA YESU. Marka 7:5-8.

VaFarisi ni vatsali a va tile ku ta rhiya Yesu ni vadyondzisiwa va yena mayelana ni kuva va nga hlayisi milawu leyi. A va nga telanga ku ta twisisa leswaku Yesu a a dyondzisa leswi yelanaka ni ku pfumela eka Xikwembu. A va nga ri na mhaka ni mahlori hinkwawo lawa a ve ke karhi a ma endla. A va nga vuli nchumu hi vanhu lava Yesu a va hanyiseke ni ku va pfuna. Ntsena a va ri ni mhaka ya leswaku Yesu ni vadyondzisiwa va yena va tshovile nawu wa vakhale. Yo! A va ri swi fa mahlo njhani! Kambe va ha ri kona ni sweswi lava ha ringetaka ku hanya hi ku hlayisa nawu, lowu va nga wu kotiki ni ku wu kota, kutani va rivala masungulo lamanene ya nawu. Milawu ya Testamente ya Khale leyi yelanaka ni swa timhamba yi tatisiwile kutani yi herisiwa. Yesu hi yona mhamba leyi hetisekeke, Xinyimpfana xa Xikwembu, a nga yena loyi milawu hinkwayo ya timhamban ta Testamente ya Khale ti nga ha kombekisa yena. Hi ku endla loko, ni yin'wana mitirho ya nawu wa vakhale yi tatisekile kutani yi herisiwa. hi nga rivaleni leswaku Yesu a a ri Xikwembu, hi ku endla loko hi yena Muendli wa milawu hinkwayo ya ta mahanyela. Eku hlamusela ka yena loko a vulavula hi nawu a ku fanela kuva ni ntikelo lowu tlulaka mahlamuselela ya vanhu hinkwawo. Eka nhlamuselo ya Yesu, yena a sola vaFarisi ni vatsali hikwalaho ka timhaka timbirhi. Xa ku sungula, a ku vona

i vakanganyisi. Erito leri I ku vulavula hi munhu la endlaka nchumu hi ndlela leyi nga hetisangiki kumbe ku endla thlelo rin'we ra ntirho wo karhi. Vanhu a va ri karhi va ringeta ku endla swilo swo tisasekisa haswona ehandle kutani va rivala ku basisa manyala ya swidyoho lawa ma nga ndzeni ka vona. Yesu a vulavurile hi ndzimana ya Esaya 29:13 ku va komba leswi va nga ha ri karhi va swi endla. A va ri karhi va tshika ku hlayisa milawu ya Xikwembu kutani va hitekela ku hlayisa mikhuva ya ku endliwa hi vanhu. Xa vumbirhi, Yesu a va sorile hikuva va vehela milawu ya vanhu emilawini ya Xikwembu. Vukhongeli lebyi tiyeke byi nga ka byi nga lukiwi hi vanhu. Byi fanela ku huma eka Xikwembu.

MILAWU YA VANHU YI LWISANA NI YA XIKWEMBU.

Marka 7:9-13.

Yesu a tirhise marito layo karhiha eka ndzimana ya 9 loko a te, “Mi ni tindlela to tala to tshika ha tona nawu wa Xikwembu, mi endlela ku hlayisa mikhuva ya n'wina leyi mi yi toloveleke”.

A vekile xikombiso hikwalaho ka mhaka leyo. Moxe a lerisile ku chava vantswali, kambe mikuva ya vona a yi pfumelela leswaku kuve ni mhamba leyi thyiwaka “korbani” kumbe ku vula xuma lexi nyikeriwaka eka Xikwembu etempeleni. Hi ku endla loko vanhu va sungurile ku tilandzula ha swona va nga ha endli tifanelo ka vantswali va vona. A va vula leswaku leswi va nga na swona i “korbani” ntsena, kambe na yi nga heleketiwi entirhweni wa Xikwembu. Hi ndlela leyo a va namarhela eka mikhuva ya vakhale, kambe na tshova milawu ya Xikwembu.

LESWI NYAMISAKA HAKUNENE. Marka 7:14-23.

Ndzima leyi, loko yi vulavuriwa khwatsi, hi yona yi kombisaka ku nxinxalokukulu eka Testamente leyiNtshwa. Yesu a dlunyatisile ta ku hambana loku nga kona exikarhi ka vukhongeli bya vaYuda ni ripfumelo leri a teke ku ta simeka rona. Eka vaFarisi evukhongeli a ku ri ku hlayisa milawu ni mikhuva. Eka valandzeli va Yesu, evukhongeli i rihanyo ra le ndzeni ka munhu ni ku tiva tintswalo ta Xikwembu. Tintswalo leto ti kombisiwile hi Yesu naswona ti kumiwa hikwalaho ka yena. Hi rito rin'we Yesu a swiyerile vukhongeli hinkwabyo bya ku endliwa hi vanhu. a kombisile leswaku leswi nyamisaka hi leswi humaka embilwini leyi nyameke. Swi nga nxinxwa ntsena hi ku hundzuka ni ku pfumela loku endlaka leswaku munhu a tswariwa ra vumbirhi. Vona 2 Vakorinto 5:17 na Yohane 3:3.

SWILO SWIN'WANA LESWI FANELAKA KU TSUNDZUKIWA

Marito lawa hinkwawo ya ntiyiso hi ma kuma eka ndzima leyi:

1. Evukhongeli bya mukriste byi fanela ku kumeka eku amukeleni ka tintswalo embilwini ya yena.
2. Entiyiso ya vukhongeli yi fanela ku kamberiwa, ku nga ri hi thlelo ra **mitirho** leyinene, kambe ku ri hi ku susumetiwa hi vukriste. Vukriste a hi kudya ni ku nga dyi swakudya swo karhi. Miri wa hina i tempele ya Moya lowo Kwetsima, hikokwalaho wu fanela ku tirhisiwa hi ndlela leyi dzunisaka Xikwembu.
3. Matimba hinkwawo ya n'wana wa Xikwembu mayelana ni ku pfumela ni ku tirha, i Rito ra Xikwembu, a nga Bibele. Marito hinkwawo ya vanhu ma fanela ku amukeriwa hi ku kambisisiwa hi leswi Bibele yi dyondzisaka swona.

KULAVEKA U HLAYA KWATSI TINDZIMANA LETI

Esaya 29:13, Marka 7:1-23.
Yohane 3:3, 2 Vakorinto 5:17.

TA MAN'WANA MAHLORI

Marka 7:24 – 8:26

Ndzimana ya ku yi hlayisa hi nhloko:

Kutani vanhu va hlamala ngopfu, va ku: “Ú endlile hinkwaswo hi ndlela leyinene; ú pfula tindleve ta lava nga twiki, ú endla leswaku na timbeveve ti kota ku vulavula.” Marka 7:37.

RITO RO RHANGA.

Ku tiviwa ka Yesu hi mitshungu ni ku kanetiwa loku vangiweke hi vaFarisi swi endle leswaku Yesu a suka nakambe le Galeliya. Hi nkarhi lowu a kongomile tikweni ra Fenikiya leri ri nga ra vamatiko. Vahanyi va le Fenikiya a va ri va rixaka ra khale ra vaKanana. Madoropa mambirhi ya lisima lawa ma nga ha ri kona a ma tiviwa hikwalaho ka mitirho ya mihlaluko ya Tire na Sidoni. Tire a kumeka hi mpfuka wa 65 kilometere en'walungu ka Kapernaume vito leri ra Tire hileswaku “Ribye” ri nyikiwe vito leri hi kwalaho ka maribye mambirhi lamakulu lamapatsaneke ni ganga leri andlalekeke hi mpfuka wa 900 wa tikilometere. Eganga leri ri tsemerisa tiko ni mati ya lwandle, kutani le Tire a ku ri ni hlaluko ra lisima swinene. Ave le Tire na Sidoni laha vatluti va mabyatso va sunguleke ku tiva ku tluta mabyatso ya vona hikwalaho ka tinyeleti. Sidoni a kumeka hi xipimo xa 100 wa tikilometere en'walungu ka Kapernaume na yena a a ri lisima hikwalaho ka nhlaluko emikarhini leyo.

EKA YESU VANHU HINKWAVO VA FANA. Marka 7:24-30.

Laha hi xiyisisa leswi endlekeke hi ku sungula laha etikweni leri ra vamatiko. Yesu a a hetile ku susa ku hambana loku nga kona exikarhi ka swakudya leswi nyameke ni leswi nga nyamangiki. Kutani laha a a ri karhi a susa kuhambana loku nga kona exikarhi ka vanhu lava thiywaka “lavanene” ni lava “nyameke”. Vayuda a va tirhisani ni vanhu lava nga riki va rixaka ra vona loko i nga ri kuva va nghena entirhweni wa ku tihlantswa loko va tshika va khwimba munhu la nga ri ki wa rikwavo. Wansati wa muSiro-Ferikiya a tile ku ta kombela ku pfuniwa hikwalaho ka n'wana loyi a nga ve karhi a vabya. Nhlamulo ya Yesu laha yi endla tani hi loko yi karhiha loko a thya loyi wansati ni rixaka ra yena leswaku “timbyana.”

Hambi swiritano Yesu a a tirhisa rito leri tirhisiwaka hi mukhuva wa vaYuda loko va vona vanhu va matiko ni ku ri tirhisa hi ndlela ya ku kombisa ku tshembisa. Rito leri tirhisiweke hi Yesu laha a ri vulavula hi swimbyanyana swa le ndyangwini ku nga ri mikenyo ya le tindleleni. Nhlamulo ya wansati loyi yi kombisile ku pfumela eka Yesu ni ku titsongahata. Eka hina mitirho ya Yesu a yi vulavula ku tlula marito ya yena. A hanyisile nhwanyana loyi wamatiko.

YESU A VUYISELA KU VULAVULA NI KU TWA.

Marka 7:31-37.

Kuhava hlori leri nga kombisiki ku saseka ka mitirho ya Yesu evanhwini. A a nga karhateki hi ku vona timbabyi leto hambanahambana, kambe a a amukela munhu un'wana ni un'wana hi laha a vilelaka hakona. Hi ku sungula, a tekile wanuna loyi a famba nayena ethlelweni. Evumbeveve ni vufamahlo i swikarhato leswikulu swinene Yesu a tekile munhu loyi a ya n'wi ntirhela ethlelweni na a ri yexe. Naswona hi vona ndlela leyi Yesu a hanyiseke ha yona munhu loyi. Hikuva munhu loyi a a nga twi ni ku vulavula a a nga vulavuli, Yesu a kombisile hi mitirho kuva munhu loyi a ta vona leswi a nga ha lava ku n'wi endlela swona. Hi ku ngenisa titiho ta yena etindleveni ta yena, ni ku khoma ririmi ra yena, ni ku lavisa etilweni Yesu a vulavurile hungu leri nga twiwiki hi munhu eka wanuna loyi. Loko vanhu va rungula mayelana ni mhaka leyi va te Yesu a u endle hinkwaswo hi ndlela leyinene. Mhaka leyi yi hi tsundzuxa rito ra Xikwembu eka Genesa 1:31 laha ku vulavuriwaka hi hinkwaswo leswi Xikwembu xi swi endleke kuva "swi sasekile". Loko Yesu a tisa kuhanya emirini ya vanhu ni ku ponisa mimoya ya vona, a a sungurile ntirho wa ku ntumbuluxa swilo ra vuntshwa. Vudyoho byi hahlurile hinkwaswo leswi Xikwembu xi swi vumbeke ekusunguleni. Kutani Xikwembu hikwalaho ka Kriste xi "thlela xi vumba" munhu.

KU PHAMERIWA KA 4.000 WA VANHU. Marka 8:1-10.

Hambi leswi Yesu a leriseke leswaku mahlori lawa a ma endleke ya ku hanyisa munhu wa mbeveve ni vufamahlo ma nga byeriwi munhu, erito ri hangalakile laha ku vonekeke leswaku mune wa magidi ya vanhu va hlengeletanile ku ta n'wi yingisa. Vatshamile kwalaho hi masiku manharhu na va n'wi yingisa. Kutani hikwalakho ka tintswalo ta yena Yesu a vonile leswaku a va nyika swa kudya. (Hlaya ndzimana ya 2 ni 3). Na kambe, Yesu a tekile swakudyanyana leswi a tiseriweke swona kutani a swi andzisa

a nyika mitshungu. Mahlori lawa ma pfilungana ni lawa ya ku phameriwa ka va nhu va thlanu wa magidi lawa matsariweke eku snguleni eka Marka 6. Hambani leswo, mayelano ni marito ya Yesu eka Marka 8:19-20 ma hi komba leswaku ma ve mahlori lawa ma endliweke hi makhambi ya ku hambana. Marito ya kona a mafani kambe nhlamuselo wa wona hi vumbirhi bya wona i wun'we. Emitshungwini a ma ri mahlori ya ku kombisa rirhandzu ni matimba. Eka vadyondzisiwa lava khume na vumbirhi, a ku ri ku va nyika dyondzo.

VA FARISI VA KOMBELA MAHLORI. Marka 8:11-13.

Loko a hetile ku phamela mitsungu, Yesu ni vadyondzisiwa va yena va sukile va ya ethlelweni rin'wana ra lwandle emugangeni wun'wana. Laha va hlanganile ni vaFarisi lava kombeleke ku vona mahlori ya yena. Leswi hlamarisaka laha hileswaku vona a va sungurile va vona mahlori ya Yesu layotala lawa a ma endleke kambe a va rhandza leswaku a va endlela man'wana. Swi endla i nga ku a va rhadza ku vona swikombiso leswi humaka etilweni leswi tlurisaka hi ku hlamarisa kuva swi ta koka ngopfu mahlo ya vanhu. Leswi, naswona, a ku ri ku anakanya ka leswaku Mesiya loyi a fanelaka ku ta a a fanela kuva hosi ya misava. Ni namunhla va kona lava nga rhandziki ku twisisa timhaka ta Xikwembu. Va ni vumboni hikwalaho ka misava leyi xi yi tumbuluxeke, ni ntiyiso lowu tsariweke eBibeleni ni vumboni bya Moya lowo Kwetsima. Yesu a arile ku va endlela mahlori hikuva a vonile leswaku a va nga rhandzi ntiyiso. A a rhandza leswaku va pfumela hikwalaho ka ku dyondzisa ka yena ni hikwalaho ka mitirho ya yena ya siku rin'wana ni rin'wana. Varhangeli va ta vukhongeli a va langutela Mesiya loyi a ta ka thlerisela vutifumi bya Israel, ni ku susa mfumo wa Varhoma, ni ku endla mahlori lawa ma ta ka koka mahlo ya lovotala. Yesu a kombisa leswaku yena a tile ku ta lavetela ni ku ponisa lava lahlekeke ni ku ta nyika vutomi eka lavo tala (Matewu 20:28).

TA KU NONOKA KU DYONDZA KA VADYONDZISIWA.

Marka 8:14-21.

Ku te loko Yesu ni vadyondzisiwa va yena na va ri karhi va tsemakanya lwandle ta Galileya nakambe, a va thlarhihisa hikwalaho ka vaFarisi. Yesu a va dyondzisile hikwalaho ka comela lexi tirhisiwaka eku endleni ka swinkwa, kambe vadyondzisiwa a va swi twisisanga. Kutani a va kawuka hikuva va nga hatlisi ku twisisa timhaka ta mahlori ya ku phameriwa ka vanhu lavo tala. Yesu a a ri karhi a va dyondzisa leswaku eku dya ntsena

swakudya leswi xurhisaka nyama a hi swona swi nga ni lisima ngopfu kutlula swakudya swa moya leswi nyikaka vutomi lebyi nga heriki.

MUNHU LOWO FE MAHLO EBETSAIDA. Marka 8:22-26.

Loko va fika eBetsaida Yesu a thlangavetiwele hi tlawe va vanhu lava tisaka munhu lowo fe mahlo eka yena. Ku fana ni leswi a endleke eka lowo fe tindlewe, Yesu a tirhile hi ndlela leyi nga ri ki ya ntloveto eka munhu loyi. A n'wi tekile a famba na yena ethlelweni, hi ku tirhisa marhi, a tota mahlo ya bofu leriya. Ku tirhisiwa ka marhi, hi mikarhi leyo a ku voniwa ku ri loku nga ni matimba ya ku hanyisa, ni hi ku hanyisiwa ha katsongo katsongo hi Yesu hiswona swi tiyiseke ripfumelo ra wanuna loyi. Ni namunhla, Yesu wa tirha eka hina mayelana ni swivilelo ni swikarhato leswi hi nga naswona. A hi nga voneni leswi wanuna loyi a vuleke swona entirhweni wa ku hanyisiwa ka yena. Munhu loyi a ku, "Ndzi vona vanhu, ndzi va vona va famba-famba, va fana ni mirhi." Swi komba leswaku munhu loyi a a vona swilo, a swi ri swilo leswi a nga swi voniki khwatsi. Eka yena vanhu a va fana ni misinya leyi nga ni marhavi. Etikweni ra hi ni sweswi va kona vanhu lava hanyisiwaka hikuva va hlanganile na Yesu. Kutani loko va lavisa vanhu va va vona na va fana ni misinya ntsena ku nga ri vanhu lava hanyaka lava tlulaka swilo hinkwaswo hi lisima bya vona. Yo, loko i ngi a hi ta vona vanhu hi laha va nga xiswona emahlweni ka Xikwembu! Swikhongelo swa hina a swi ve leswaku hi nga voni vanhu tani hi misinya ntsena leyi famba-fambaka, kambe hi va vona tani hi leswi Yesu a va vonisaka xiswona, tani hi mimoya ya nkoka leyi a yi feleke exihamban'wini.

U FANELA KU HLAYA KWATSI TINDZIMANA LETI

Marka 7:24 – 8:26

Genesa 1:31

Matewu 20:28.

Dyondzo 12

NHLAMUSELO YA NTIRHO WA YESU

Marka 8:27-38

Ndzimana ya ku yi hlayisa hi nhloko:

Hikokwalaho, loko munhu a kota ku fuwa misava hinkwayo, kambe a lahlekeriwa hi vutomi bya yena, swi nga n'wi pfuna yini ke?
Marka 8:36.

RITO RO RHANGA.

Yesu a ve ni nkarhi wo leha na a ri swin'we ni vadyondzisiwa va yena. Kutani a wu fikile nkarhi wa ku lava ku tiva leswaku xana vadyondzisiwa va yena va ri yini hikwalaho ka ntirho wa yena wa laha misaveni. Hi mavulela man'wana, Yesu a a lava ku tiva leswaku kumbe xana vadyondzisiwa va yena a va twisisa enhlamuselo wa ntirho wa yena. Evupfukeli bya vatsali ni vaFarisi a byi lulamisa ku pfuxa rivengo. Yesu a a lava ku vona ripfumelo ra vadyondzisiwa va yena eka yena tani hi Hosi ni Muponisi.

KUVURIWA KA LESWAKU YENA I MANI. Marka 8:27-30.

Hi vugamo Yesu a kumile nkarhi wa kuva swin'we ni vadyondzisiwa va yena na va ri voxe emugangeni wa Khezariya wa Filipi. Kutani a a rhandza ku tiva leswaku vona ava ehleketa yini ha yena. Hi nkarhi lowo Yesu a lava ku tiva kumbe xana vadyondzisiwa va yena va twisisa nhlamuselo wa ntirho wa yena. Hi ku sungula Yesu a lavile ku tiva mayelana ni mavonela ya vunyingi bya vanhu leswaku byi tiva yini hi ntirho wa yena. Tinhlamulo titele kwalaho; kambe a ku va nga ni nhlamulo leyi twisisekaka. Van'wana, ku fana na Heroda a va ku hi Yesu hi Yohane Mukhuvuri la pfukeke eku feni. Van'wana ava ehleketa leswaku hi Eliya, loyi a tshameke a va muprofeta wa matimba emikarhini ya khale. Kutani van'wana va ehleketa ntsena leswaku i muprofeta, kambe na va nga tiva leswaku hi lowo yini. Kutani ku thlela ku endliwa xivutiso xa lisima, "Xana n'wina, mi ri ndzi mani ke?" (v29) Ave Petro la nga hlamula xivutiso lexi hi ndlela leyinene, "Hi wena Mesiya."

Nhlamuselo ya nhlamulo ya Petro

Marito ya Petro ma tiyile. Hi lawa Yesu a nga ha lava ku ma twa na ma huma eka vadyondzisiwa va yena. Kutani swi hlamusela yini? Ku sungula, a hi voneni leswi vaYuda va mikarhi leyo va nga ha vula swona mayelana na Mesiya kumbe Kriste loyi va nga ha langutela yena. Mesiya loyi va languteleke yena hi mikahri yo leha a a fanela ku fuma hi matimba lamakulu, ni ku pfuxeta vuhosi bya Israel, ni ku herisa tinxaka hinkwato ta matiko ya misava. A a fanela kuva mukombisi wa Xikwembu emisaveni, ni kuva a tirhisa matimba ya yena eku endleni ka leswaku Israel a va tiko ra tihosi ni vafumi. Leswo, hinkwaswo, a hi yona ntiyiso ya vuMesiya bya Yesu. Yesu a vurile leswaku yena a tile ku ta twisiwa ku vaviseka, ni ku soriwa ni ku fa, ni kuva a ta pfuka eku feni (v. 31). Loko vuMesiya bya Yesu byi yelana ni ku xanisiwa ni ku fa a a ri karhi a hetisisa xienge xa matsalwa ya Psalema ya 22 ni Esaya 53. Vadyondzisiwa ni hinkwavo va rikwavo a va twisisanga leswaku matsalwa lawa ma vulavula hi Mesiya. Yesu a va tivisile leswaku a hi swona leswi va ehleketaka swona hikuva vuhosi bya yena a byi nga ri bya misava leyi. (Vona Yohane 18:36)

Eka Matewu 16:13-20, nhlamulo ya Petro yi landziwa hi marito ya Yesu ya leswaku ehenhla ka ribye leri a ta aka kereke ya yena. Hi fanela ku twisisa khwatsi mhaka leyi. Yesu a nga vekanga munhu kuva nhloko ya kereke ya yena. Kriste yena ha yexe hi yena nhloko ya kereke. Hlaya Vakolosa 1:18... “Hi yena nhloko ya miri, hileswaku ya Kereke. Hi yena masungulo ya hinkwaswo ni loyi a rhangeke a pfuka exikarhi ka vafi, leswaku a va lowo rhanga eswilweni hinkwaswo” ni Vaefesa 5:23... “Hikuva nuna i nhloko ya nsati wa yena, ku kota leswi Kriste na yena a nga nhloko ya Kereke, naswona Kriste i muponisi wa Kereke, miri wa yena”. Laha Yesu a a vulavula hi ku aka kereke ya yena aka masungulo ya nhlamuselo leyi, ya leswaku yena i Kriste, Mutotiwa wa Xikwembu. Kereke yi vumbiwa hi vanhu lava pfumelaka eka Kriste tani hi Hosi ni Muponisi wa vona ni kuva va ntswariwile ra vumbirhi emoyeni hikwalaho ka ku hundzuka ni ku pfumela.

NHLAMUSELO YA NTIRHO WA YESU. Marka 8:31-33.

Eka ndzimana ya 32 Yesu wa hi byela leswi a swi ri kusuhi ni ku n’wi endlekela. Eka hinkwaswo leswo a a ri karhi a kombisa leswaku ntirho wa yena hi lowo yini laha misaveni. Yesu a vurile leswaku a tile ku ta lavetela lava lahlekeke (Luka 19:10), ni ku nyika vutomi eka lavo tala (Matewu

20:28). Paulo hi ku famba ka mikarhi na a huhuteriwa atatisile hi marito ya yena na a hlamusela timhaka ta ntirho wa vuMesiya bya Yesu. Yena a te, Xikwembu xiendlaka leswaku misava yi vuyelana na xona ha Kriste.” 2 Vakorinto 5:19) Naswona eka 20:28, wa hi byela leswaku Xikwembu ekungwini ra xona xi tikumele kereke hikwalaho ka rifo ra n’wana wa xona Kriste. Eka Testamente ya Khale hinkwayo, ku sukela eka Genesa 3:15 ku ni switshembiso swa Muponisi la lulamisiweke hi Xikwembu. Tindlela ta ku ponisiwa loko ti dlunyatisiwele ni ku dlunyatisiwa. Esaya, eka xiahluko xa 53, wa hi byela leswaku “Loyi a taka” a rhwele maxangu ya hina, hi hanyisiwile hi mafelangati ya yena (Esaya 53:4, 5).

NDLELA YA VUDYONDZISIWA. Marka 8:34-37.

Yesu a vurile leswaku xihambano yi yona ndlela ya yena, hi yona nakambe ndlela ya hinkwavo lava n’wi landzelaka. A a tilumisele ku fela vanhu hinkwavo. Na hina hi fanela ku tiyimisela ku fela Hosi ya hina ni hikwalaho ka Evhangelu. A andlalatile ntiyiso leyi hi marito manharhu. Xa ku sungula, a te loyi a rhandzaka ku tihlayisela vutomi bya yena a ta lahlekeriwa habiyona. Kuvaha mitirho, kumbe tiendzo, kumbe makhongelela lawa ma nga swikotaka ku hi tisela ku ponisiwa. Kriste a hetile ku hi endlela hinkwaswo. Hi fanela ku hundzuka ntsena ni ku n’wi amukela. Na yena Paulo a vulavurile hi mhaka leyi loko a te, Hikuva hi tona tintswalo ta Xikwembu leti mi poniseke, hikwalaho ka kupfumela; kutani leswi, a swi humi eka n’wina, kambe i nyiko ya Xikwembu. Kuhava xo tikurisa ha xona emhakeni leyi, hikuva a swi humi eku tikarhateni ka n’wina.” Vaefesa 2:8, 9) Xavumbirhi, Yesu a te loyi a nyiketaka vutomi bya yena eka Xikwembu hikwalaho ka yena a ta byi kuma lebyi nga heriki. Leswi swi vula leswaku loko munhu loko a tinyiketa eka Yesu a nga lahlekeriwi hi vutomi bya yena kambe a ta kuma lebyintshwa hi ntalu ni hi laha ku nga heriki eka Kriste. Xa vunharhu, Yesu a katsakanya mhaka hinkwayo hi ku vula leswaku vutomi bya munhu byi ni lisima ku tlula swilo hinkwaswo leswi tameriwaka hi mavoko. Laha Yesu a komba ndlela leyi un’wana ni un’wana a fanelaka ku famba ha yona namunhla.ku nga loko ha ri karhi hi tilavela swilo swa misava leyi, hi ta va na lahlekeriwa loko hi nga amukeli Kriste tani hi Muponisi wa hina. Kava loko Yesu a va vutisa, “Xana munhu a nga humesa yini ku xava vutomi bya yena ke?” kuhava ndlela leyi hayona hi nga swikotaka ku huluka endzilo wa tihele. I Kriste ntsena la nga ni matimba ya ku ponisa ni ku hlayisa vutomi bya vanhu.

KU VULELA VUMBONI KRISTE. Marka 8:38.

Evugan'wini bya xiahluko lexi Yesu wa hi patsa hinkwerhu. A ri hi nga tshuki hi va ni tingana hikwalaho ka yena emisaveni hikuva loko swiritano na yena a ta va ni tingana hikwalaho ka hina emahlweni ka tatana eTilweni. Leswo a vula leswaku hi fanela ku hanya tani hi vakriste eka yena Kriste eka hinkwaswo leswi swi nga tshukaka swi humelela. Ku vulela vumboni Kriste a hi ku vulavula evanhwini na hi nga ri na tingana ntsena, kambe hileswaku vutomi bya hina byi fanela ku ya emahlweni ematimbeni ya ku kombisa vukona bya ku tiya ka Kriste etimbilwini ta hina.

Ma swi tiva leswaku a ndzi mi fihlelanga nchumu xa leswi swi fanelaka ku mi pfuna, ndzi ri karhi ndzi mi tivisa Rito ni ku mi dyondzisa erivaleni ni le mindyangwini ya n'wina. Ndzi tsundzuxile swinene Vayuda ni Vagriki ku hundzukela eka Xikwembu ni ku pfumela eka Hosi ya hina Yesu. Mintirho 20:20, 21

Kutanike, hi laha u heteke hakona ku dyondza tidyondzo ta xiendge xo sungula xa Evhangeli ya Marka, ndzi rhandza ku ku dlunyatisela swilo swi nga ri swi ngani swa lisima mayelana ni timhaka ta ntiyiso leti u tikumeke. Xa ku sungula, loko munhu a rhandza ku ponisiwa a fanela ku hundzuka hi ku hetiseka (Marka 1:15). Leswi, i ku vula leswaku u fanela ku pfumela swidyoho swa wena ni ku tisola hikwalaho ka swona kutani u va ni ku xuva ka ku swi tshika ni ku landza Kriste. Hi ku landzela, ku ni mhaka ya ku pfumela kumbe kutshemba Kriste. Leswo swi vula leswaku u fanela ku tshemba leswaku Yesu Kriste i N'wana wa Xikwembu. Hileswaku, a a nga ri munhu ntsena la hanyaka misaveni; i Xikwembu lexi nga ha tshamile eka Kriste (Yohane 1:14).

Sweswi loko wena u twisisile swilo leswi, u tiyimiserile ku tshemba Yesu Kriste tani hi Muponisi ni Hosi ya wena ni ku amukela embilwini ya wena. Yohane 1:12-13 wa komba leswi hi fanelaka hi swi endlisa xiswona. I mhaka ya “ku ntswariwa ravumbirhi” hi yona ntsena ndlela leyi u nga ponisiwaka ha yona. Hlaya marito ya Yesu na a byela Nikodemo eka Yohane 3:3. Xikwembu xi vulavurile ha Paulo etindzimaneni ta Mintirho 20. Paulo a nga fihlanga nchumu eka leswi vilelekaka eka lava a va xumayeke. A va dyondzisile hinkwaswo leswi vilelekaka kuva vaponisiwa, a nga leswaku, “Ku hundzukela eka Xikwembu ni ku pfumela eka Hosi Yesu Kriste.”

Sweswi ke, loko u ta va u landzile swilo leswi hinkwaswo hi ntiyiso, u fanela ku tinyiketela eku vuleni ka vumboni bya Yesu evanhwini hilaha hi hlamuseleke ha kona evugan'wini bya dyondzoleyi. Xikwembu a xi ku rhangele endleleni ya wena ya ku ponisiwa eka Kriste hi Moya lowo Kwetsima lowu ta ka tirha embilwini ya wena.

KULAVEKA U HLAYA KHWATSI TINDZIMANA LETI

	Marka 8:27-38	
Genesa 3:15	Luka 19:10	Vaefesa 5:23
Pisalema ya 22	Matewu 20:28	Vaefesa 2:8-9
Esaya 53	Yohane 18:36	Mintirho 20:20-21
2 Vakorinto 5:19	Marka 1:15	Matewu 16:13-20
Mintirho 20:28	Yohane 1:12-14	Vakolosa 1:18
	Yohane 3:3	

WA RHAMBIWA EKU YAMUKELENI KA YESU KRISTE

“Hinkwavo lava Tatana a ndzi nyikaka vona, va ta ta ka mina; ni loyi a taka ka mina, ndzi nga ka ndzi nga n’wi cukumeteli handle.”
Yohane 6:37.

Wena muhlayi ni munghana wa mina, u hetile ku kuma dyondzo leyi vumbiweke hi tidyondzo ta khumi na timbiri mayelana ni Kungu ra Xikwembu leri Hlamarisaka. U dyondzile eBibeleni leswaku Yesu hi mani. U dyondzile leswaku yena i N’wana wa Xikwembu loyi a feke akuva a ta ku ponisa eka swidyoho swa wena.

Swi nga endleke embilwini ka wen a u ehleketa hi ndlela lyi: “Ina, ndza switiva leswaku Yesu himani ni leswi a ndzi endleleke. Kambe swi nga koteka hi ndlela yihi kuva ndzi n’wi yamukela tani hi Muponisi wa mina wa xivirhi?” Ndzi ta ku hlamusela.

Xa ku sungula u fanela ku tiva leswaku Yesu wa ku rhandza. Yena wa swi rhandza ku ku ponisa hi xona xivangelo xa ku ku fela ka yena. Sweswi yena wa swi tiva hinkwaswo leswi nga embilwini ya wena Yena wa swi tiva swidyoho swa wena hinkwaswo. Na kambe yena wa swi tiva leswaku kutani wena u navela kutshika swidyoho swa wena ni ku n’wi yamukela tani hi Hosi ni Muponisi wa wena. Hi kuendla loko, wena u fenela ku hundzuka hakunene eka swidyoho swa wena. Hi leswaku- wena wa switiva leswaku u mudyohi wa vaviseka embilwini ka wena hikwalaho ka swidyoho kutani u xuva ku switshika hinkwaswo u landza Yesu. U rhandza leswaku ku rhandza ka Yesu ku endleka evuton’wini ra wena ku tlula ku rhandza ka wena.

Hikokwalaho, Yesu a lulamile ku ku yamukela ni ku ku ntshunsa eswidyohweni swa wena. Eka Yohane 6:37, Yesu a tshembisa leswaku:

“Hinkwavo lava Tatana a ndzi nyikaka vona, va ta ta ka mina; ni loyi a taka ka mina, ndzi nga ka ndzi nga n’wi cukumeteli handle.”

I Xikwembu lexi rhumelaka Moya lowo Kwetsima ku ta vulavula ni mbilu ya wena. Hi wona Moya lowo Kwetsima lowuvekaka kuxuva

loko ka ku tshika swidyoho ni kuya eka Yesu.

Kungaku loko u yingisa kulerisa ka Moya lowo Kwetsima, loko wu ri karhi wu vulavula embilwini ka wena, kutani u ta eka Yesu, Yesu a ta ku yamukela.

Xana wa swi rhandza ku khinsama u endla xikhongelo lexi?

“Hosi Yesu ndza switiva leswaku ndzi ku dyoherile ha kanyingi. Ndza switiva leswaku dzi hlakekile hikwalaho ka swidyoho swa mina. Ndi hava matimba ya ku ti ponisa. Ndza switiva na kambe leswaku u file u ta dzi ponisa eswidyohweni swa mina. Ku xuva ka mina hileswaku ndzi ku landza. Ndzi rhandza leswaku ndlela ya wena yiva ndlela ya mina. Ndza pfumela ku ponisiwa hi wena hilaha u tsembiseke ha kona. Ndza ku khongela leswaku u ndzi rivalela eka swidyoho swa mina hinkwaswo.

Sweswi, ndzi nyike matimba, leswaku mikarhi hinkwayo, ndzi ta swikota kuendla ku rhandza ka wena. Hakunene wena u Hosi ni Muponisi wa mina.” Amen.

LOKO U TA VA U PFUNEKILE HI DYONDYO YA XIBUKWANA
LEXI HIKUVA U TSEMBA YESU TANI HI HOSI NI MUPONISI WA
WENA HI KOMBELA U HI TSALELA. TSALA EKA NDHAWU LEYI
LULAMISIWEKE LAHA KUTANI U SWI RHUMELA EKA HINA.

Mina, (vio ra wena) _____, ndzi
hundzukile eka swidyoho swa mina kutani ndzi amukela Yesu Kriste
tani hi muponisi wa mina. Ndzi n’wi amukerile embilwini ya mina,
ndzi pfumerile leswaku hi yena Xikwembu xin’we ntsena xa ntiyiso,
ni loyi a nga ni matimba ya ku ndzi ponisa.

DATA _____

SAYINA _____